

مُقَدِّمَةُ الرِّسَالَةِ

[3]

DE INLEIDING VAN AR-RISĀLAH

Al-'Imām Abū 'Abdillāh Muḥammad ibn Idrīs ash-Shāfi'iyy
al-Qurashiyy al-Muṭṭalibiyy
150 NH – 204 NH رَحِمَهُ اللَّهُ

- de Voorvechter van de Overleveringen (Nāṣir al-Ḥadīth)
& de Imām in de Sunnah en de wetsleer –

Vertaling:

Abū Khuzaymah Rashīd ibn 'Abd as-Salām ibn al-Ḥusayn
al-Bū'bidiyy al-Ḥarrīshiyy al-Maṭālsiyy

Islamhuys

Deze verhandeling komt uit het boek 'De Geloofsleer van Ahl as-Sunnah: Een selectie authentieke verhandelingen van de Salaf & de klassieke Imams' (Islamhuys, 2023). Zie de laatste pagina in deze PDF voor een lijst van alle verhandelingen in het boek. [Klik hier om het boek te bestellen in de webwinkel.](#)

3.1 BIOGRAFIE VAN AL-'IMĀM ASH-SHĀFI'ĪYY (204 NH) ﷺ

De welbekende Imām in de wetsleer (*al-fiqh*) en pionier van haar fundamenteën, grootgeleerde in de taal en Imām in de Sunnah: Abū 'Abdillāh Muḥammad ibn Idrīs ibn al-'Abbās ibn 'Uthmān ibn Shāfi' ibn as-Sā'ib ibn 'Ubayd ibn 'Abd Yazīd ibn Hāshim ibn al-Muṭṭalib ibn 'Abd Manāf ibn Quṣayy, al-Qurashiyy ash-Shāfi'īyy al-Makkiyy – de (verre klein)zoon van de oom van de Profeet ﷺ,^[1] die bekend stond als Nāṣir al-Ḥadīth (de Voorvechter van de Overleveringen). Hij werd geboren in het jaar 150 NH in Gaza (of 'Asqalān^[2]) en op tienjarige leeftijd verhuisde hij met zijn moeder naar Makkah.^[3] Zijn vader overleed toen hij nog maar een kind was, waardoor hij opgroeide als weeskind^[4].

Ondanks een jeugd van armoede, wijdde hij al zijn tijd aan het opdoen van kennis. Hij voltooide de memorisatie van de Qur'ān op zevenjarige leeftijd en had de ḥadīth-verzameling al-Muwaṭṭā' van al-'Imām Mālik gememoriseerd op tienjarige leeftijd. Ook hechtte hij veel belang aan poëzie en de Arabische taal – zodanig dat hij voor een periode van tien jaar bij de stam Hudhayl verbleef om taal en poëzie te studeren. Op dertienjarige leeftijd (163 NH) vertrok hij naar al-Madīnah om te studeren. Hij las de volledige Muwaṭṭā' uit zijn memorisatie voor aan al-'Imām Mālik zelf, die erg onder de indruk was van zijn manier van voordragen. Hij bleef dan ook in al-Madīnah om te studeren bij o.a. al-'Imām Mālik, van wie hij het wetenschappelijke erfgoed van de geleerden van al-Ḥijāz leerde, totdat Mālik overleed in het jaar 179 NH.^[5]

[1] O.a. al-Jarḥ wa't-Ta'dīl (7/201) van Ibn Abī Ḥātim en al-Intiqā' (p. 66) van Ibn 'Abd al-Barr. De stamboom van de Profeet ﷺ en die van ash-Shāfi'īyy komen bijeen bij 'Abd Manāf. Al-Muṭṭalib ibn 'Abd Manāf in de stamboom van ash-Shāfi'īyy is de broer van Hāshim ibn 'Abd Manāf, de vader van 'Abd al-Muṭṭalib (de grootvader van de Profeet ﷺ).

[2] Een stad in Palestina, dicht bij Gaza.

[3] Manāqib ash-Shāfi'īyy (1/75) van al-Bayhaqiyy.

[4] In de Islam wordt een kind als wees beschouwd wanneer het zijn/haar vader verloren heeft.

[5] Al-Bidāyah wa'n-Nihāyah (1/263) van Ibn Kathīr.

Daarna keerde hij, op negenentwintigjarige leeftijd, terug naar Makkah. Hij was inmiddels een bekend geleerde en had bij een groep welbekende grootgeleerden gestudeerd, waaronder al-'Imām Sufyān ibn 'Uyaynah (198 NH). Vervolgens studeerde hij voor een periode in Jemen, waar hij – na een aantal politieke gebeurtenissen – in 184 NH opgepakt werd en geboeid naar Baghdād (Irak) gestuurd werd. Daar moest hij verschijnen voor de kalief Hārūn ar-Rashid, die hem bijna wilde doden, maar hem op het laatste moment besloot te sparen.

Ash-Shāfi'īyy bleef vervolgens voor een periode in Irak om te studeren, om daarna weer terug te keren naar Makkah, waar hij begon met lesgeven en het houden van wetenschappelijke kringen in de Heilige Moskee. Na negen jaar doorgebracht te hebben in Makkah, vertrok hij weer naar Irak, maar na een korte periode vertrok hij weer naar Egypte. In Irak, Makkah en Egypte werd hij bezocht door studenten en geleerden uit alle regio's van de Islamitische wereld, die kwamen om profijt te nemen van zijn diepgaande kennis, vooral in de wetenschappen van de wetsleer (*al-fiqh*) en de fundamenteën van de wetsleer (*uṣūl al-fiqh*). Hier kwamen een aantal zeer prominente studenten uit voort, die een grote rol speelden in het verspreiden van de wetsschool van ash-Shāfi'īyy, zoals Ismā'īl ibn Yaḥyā al-Muzaniyy^[1]. Met de grote Imām Aḥmad ibn Ḥanbal had al-'Imām ash-Shāfi'īyy een 'collegiale' band: beide grootgeleerden namen kennis van elkaar in verschillende wetenschappen.

Ash-Shāfi'īyy overleed in Egypte, in het jaar 204 NH, nadat hij bekend was komen te staan als een van de grootste Imāms van de Islamitische wereld en hij een groot aantal studenten en boekwerken achtergelaten had die een blijvend effect op de moslimgemeenschap zouden hebben, waaronder het grote *fiqh*-werk genaamd *al-'Umm* en het boek *ar-Risālah* over de fundamenteën van de wetsleer. De verhandeling die in dit deel gepresenteerd wordt, is het voorwoord van dit laatstgenoemde werk.^[2]

[1] Wiens verhandeling genaamd *Sharḥ as-Sunnah* over de geloofsleer opgenomen is in deze verzameling: [8] De Uitleg van de Sunnah (al-Muzaniyy). Zijn werk al-Mukhtaṣar is de eerste samenvattende *fiqh*-tekst binnen de Shāfi'īyy wetsschool.

[2] Zie o.a. Manāqib ash-Shāfi'īyy (1/220) van al-Bayhaqiyy; zie tevens Manhaj al-'Imām ash-Shāfi'īyy fī Ithbāt al-'Aqīdah (pp. 25-40) van dr. al-'Aqīl.

Leraren

Al-'Imām ash-Shāfi'īyy ﷺ studeerde o.a. bij de volgende geleerden: Muslim ibn Khālid az-Zanjiyy (189 NH), Mālik ibn Anas (179 NH), Sufyān ibn 'Uyaynah (198 NH), 'Abd ar-Raḥmān ibn Abī Bakr, Ismā'īl ibn 'Abdillāh ibn Qusṭanṭīn, Ibrāhīm ibn Sa'd ibn 'Abd ar-Raḥmān ibn 'Awf, 'Abd al-'Azīz ad-Dārāwardiyy, Hishām ibn Yūsuf aṣ-Ṣan'āniyy, Wakī' ibn al-Jarrāḥ en vele anderen.^[1]

Alhoewel al-'Imām Aḥmad ibn Ḥanbal ﷺ veertien jaar jonger was, nam al-'Imām ash-Shāfi'īyy ﷺ in de wetenschap van de overleveringen kennis van Aḥmad. Al-'Imām 'Abdullāh ibn Aḥmad ibn Ḥanbal ﷺ zei: 'Mijn vader zei tegen mij: 'Ash-Shāfi'īyy zei tegen ons: "Jullie hebben meer kennis over de overleveringen en de overlevertaars dan ik, dus als een overlevering authentiek (*ṣaḥīḥ*) is, licht mij dan erover in – of het nu een keten is van de mensen van al-Kūfah, al-Baṣrah of ash-Shām – zodat ik het als standpunt in kan nemen, indien het authentiek is."^[2]

Al-'Imām Ibn Abī Ḥātim zei: "Ik hoorde mijn vader (al-'Imām Abū Ḥātim) zeggen: 'Aḥmad ibn Ḥanbal was groter dan ash-Shāfi'īyy. Ash-Shāfi'īyy leerde zaken van de wetenschap van de overleveringen van Aḥmad ibn Ḥanbal."^[3] Ibn Taymiyyah zei: "Aḥmad ibn Ḥanbal heeft geen kennis gelezen (d.w.z. gestudeerd) bij ash-Shāfi'īyy, maar hij hield zittingen met hem."^[4]

Studenten & geleerden die kennis van hem namen

Hieronder vallen de volgende namen: al-Ḥumaydiyy, Abū 'Ubayd al-Qāsim ibn Sallām, Abū Thawr al-Kalbiyy, 'Abd al-'Azīz al-Makkiyy, Sulaymān ibn Dāwūd al-Hāshimiyy, Muḥammad ibn 'Abdillāh ibn 'Abd al-Ḥakam, Yūnus ibn 'Abd al-'Alā, ar-Rabī' ibn Sulaymaan al-Murādiyy, Ismā'īl ibn Yaḥyā al-Muzaniyy (auteur [8]), Yūsuf al-Buwayṭiyy en nog vele anderen. De drie laatstgenoemden – al-Murādiyy, al-Muzaniyy en al-Buwayṭiyy – waren zijn primaire studenten.^[5]

[1] Manhaj al-'Imām ash-Shāfi'īyy fi Ithbāt al-'Aqīdah (pp. 41-44) van dr. al-'Aqīl.

[2] Ṭabaqāt al-Ḥanābilah (1/282) van Ibn Abī Ya'lā.

[3] Ṭabaqāt al-Ḥanābilah (1/280-281) van Ibn Abī Ya'lā.

[4] Minhāj as-Sunnah an-Nabawiyyah (7/533) van Ibn Taymiyyah.

[5] Siyar A'lām an-Nubalā' (10/7-8) van adh-Dhahabiyy en Manhaj al-'Imām ash-Shāfi'īyy fi Ithbāt al-'Aqīdah (pp. 45-47) van dr. al-'Aqīl.

Wetenschappelijke status

Al-'Imām Qutaybah ibn Sa'īd^[1] (240 NH) zei: "Ash-Shāfi'īyy is een Imām."^[2] Al-'Imām 'Aliyy ibn al-Madīniyy (234 NH; de Shaykh van al-Bukhāriyy) zei: "Houd jullie vast aan de boeken van ash-Shāfi'īyy."^[3] Aḥmad ibn 'Aliyy al-Jurjāniyy zei: "Wanneer al-Ḥumaydiyy (216 NH; de Shaykh van al-Bukhāriyy) ash-Shāfi'īyy vermeldde, dan zei hij: 'De meester van de wetsgeleerden, ash-Shāfi'īyy, leverde over aan ons.'"^[4]

Al-'Imām Aḥmad (241 NH) zei: "Niemand raakt een inktpot of een pen aan, behalve dat ash-Shāfi'īyy een gunst over hem heeft."^[5] Al-'Imām 'Abdullāh ibn Aḥmad zei: "Ik zei tegen mijn vader: 'Wat voor een man was ash-Shāfi'īyy? Ik hoor je namelijk vaak smeekbedes voor hem verrichten.' Aḥmad zei: 'O zoon, ash-Shāfi'īyy was (voor ons) wat de zon voor de wereld is en wat gezondheid voor mensen is: kijk maar of deze twee zaken vervangbaar zijn.'"^[6]

Al-'Imām 'Abd ar-Raḥmān ibn Mahdiyy (198 NH) zei: "Ik verricht geen gebed of ik doe er een smeekbede in voor ash-Shāfi'īyy."^[7] Al-'Imām Aḥmad zei: "Er zijn zes mensen voor wie ik aan het einde van de nacht smeekbedes verricht: een daarvan is ash-Shāfi'īyy."^[8] Ook zei al-'Imām Aḥmad: "Een volger van overleveringen krijgt geen genoeg van de boeken van ash-Shāfi'īyy."^[9] Al-'Imām Abū Dāwūd (275 NH) zei: "Ik zag Abū 'Abdillāh (Aḥmad ibn Ḥanbal) nooit naar een persoon neigen zoals ik hem zag neigen naar ash-Shāfi'īyy."^[10]

Al-'Imām Qutaybah ibn Sa'īd zei: "(Sufyān) ath-Thawriyy overleed en vroomheid overleed met hem. Ash-Shāfi'īyy overleed en de Sunan overleden met hem. En Aḥmad ibn Ḥanbal zal overlijden en de innovaties zullen verschijnen." Abū Thawr al-Kalbiyy zei: "Ik heb nog nooit iemand gezien die te vergelijken was met

[1] De auteur van [5] De Geloofsleer van Qutaybah ibn Sa'īd, in deze verzameling.

[2] Tārīkh Baghdād (2/67) van al-Khaṭīb.

[3] Siyar A'lām an-Nubalā' (10/56) van adh-Dhahabiyy.

[4] Tārīkh Baghdād (2/68) van al-Khaṭīb.

[5] Siyar A'lām an-Nubalā' (10/47) van adh-Dhahabiyy.

[6] Tārīkh Baghdād (2/66) van al-Khaṭīb.

[7] Siyar A'lām an-Nubalā' (10/44) van adh-Dhahabiyy.

[8] Şifat aş-Şafwah (2/250) van Ibn al-Jawziyy.

[9] Siyar A'lām an-Nubalā' (10/57) van adh-Dhahabiyy.

[10] Siyar A'lām an-Nubalā' (10/45) van adh-Dhahabiyy.

ash-Shāfi'īyy, noch heeft hij zélf iemand gezien zoals zichzelf.”^[1] Al-'Imām Aḥmad zei zelfs: “Voorwaar, Allāh stelt aan het hoofd (d.w.z. het begin of het eind) van iedere honderd jaar iemand voor de mensen aan die hun de Sunan (Profetische methoden) onderwijst en de leugens die aan de Boodschapper van Allāh ﷺ toeschreven worden ontkracht.”^[2] Toen we hiernaar keken, troffen we aan het hoofd van de eerste eeuw: 'Umar ibn 'Abd al-'Azīz (101 NH), en aan het hoofd van de tweede eeuw: ash-Shāfi'īyy (204 NH).”^[3]

Ash-Shāfi'īyy zei: “In Baghdād werd ik Nāṣir al-Ḥadīth^[4] genoemd.” Dit omdat hij een grote invloed had in het verspreiden van de wetsleer volgens de methodiek van Ahl al-Ḥadīth (de volgers van de overleveringen) en het weerleggen van de methodiek van Ahl ar-Ra'y (de volgers van opinies), die sterk aanwezig waren in Irak. Al-'Imām Ibrāhīm al-Ḥarbiyy zei: “Ik vroeg Abū 'Abdillāh (Aḥmad) over ash-Shāfi'īyy, waarop Aḥmad zei: ‘Een authentieke (*ṣaḥīḥ*) overlevering en correcte opinie.’” Ook zei Aḥmad: “Ash-Shāfi'īyy behoorde tot de meest welbespraakte mensen.” Al-'Imām Ishāq ibn Rāhūyah (238 NH) zei: “Ash-Shāfi'īyy was een Imām.”^[5]

'Abd al-Malik ibn Ḥabīb zei: “Aḥmad ibn Ḥanbal zei tegen mij: ‘Waarom bestudeer je de boeken van ash-Shāfi'īyy niet? Er is geen sterkere volger van de Sunnah die boeken geschreven heeft dan ash-Shāfi'īyy.’”^[6] Muḥammad ibn al-Faḍl al-Farrā' zei: “Ik hoorde mijn vader zeggen: ‘Ik verrichtte de Hajj samen met Aḥmad ibn Ḥanbal en we verbleven op dezelfde plek. 's Ochtends ging hij vroeg naar buiten en ik ging met hem mee. Ik ging in de (Heilige) Moskee rond en trof hem niet in de zitting van (Sufyān) Ibn 'Uyaynah of anderen, totdat ik hem zittend aantrof bij een bedoeïen. Ik zei tegen hem: ‘O Abū 'Abdillāh, je laat Ibn 'Uyaynah en komt bij deze man zitten?’ Hierop zei hij tegen mij: ‘Wees stil. Als je een overlevering met een hogere (i.e. kortere) keten misloopt, dan kun je deze (later) alsnog vinden met een lagere (i.e. langere) keten. Maar als je het intellect van deze man misloopt, dan

[1] Beide uitspraken komen uit Siyar A'lām an-Nubalā' (10/46) van adh-Dhahabiyy.

[2] Verwijzend naar de overlevering in Sunan Abī Dāwūd (4291): “Voorwaar, Allāh zendt aan het begin (of aan het eind) van iedere honderd jaar iemand voor deze gemeenschap die haar religie voor haar vernieuwt.”

[3] O.a. Siyar A'lām an-Nubalā' (10/46) van adh-Dhahabiyy.

[4] De voorvechter (of 'helper') van de overleveringen.

[5] De uitspraken in deze alinea komen uit Siyar A'lām an-Nubalā' (10/47) van adh-Dhahabiyy.

[6] Ḥilyat al-'Awliyā' (9/100) van Abū Nu'aym.

vrees ik dat je het nergens anders treft. Ik heb nog nooit iemand gezien met een beter begrip van het Boek van Allāh dan deze jongeman.' Ik zei: 'Wie is dit dan?' Hij zei: 'Muḥammad ibn Idrīs.'"^[1]

Intellectuele nalatenschap

Al-'Imām ash-Shāfi'īyy heeft o.a. de volgende schrijfwerken op zijn naam staan:

- Al-'Umm – zijn meesterwerk over de wetsleer;
- Ar-Risālah – zijn meesterwerk over de fundamenteën van de wetsleer;^[2]
- Al-'Imlā';
- Al-Ḥujjah – dit is één van zijn oudere werken die hij schreef in Irak;
- Al-'Amālī – idem;
- 'Ayn al-Masā'il – idem;^[3]

Verder zijn er vele uitspraken, fatwa's, behandelde vraagstukken en korte verhandelingen (*rasā'il*) van hem overgeleverd, die veelal terug te vinden zijn in de boeken van de Salaf over de geloofsleer.^[4] Het voorwoord van het tweede werk in de bovenstaande lijst, *ar-Risālah* (De Verhandeling), vormt de verhandeling die in dit deel gepresenteerd wordt. ■

[1] Tawālī at-Ta'sīs (p. 56) van Ibn Ḥajar; tevens Ḥilyat al-'Awliyā' (9/99) van Abū Nu'aym.

[2] Manhaj al-'Imām ash-Shāfi'īyy fī Ithbāt al-'Aqīdah (pp. 48-50) van dr. al-'Aqil.

[3] Ar-Rasā'il wa'l-Masā'il al-Mansūbah li'l-'Imām ash-Shāfi'īyy (p. 59) van Muḥannā Sālim.

[4] Ar-Rasā'il wa'l-Masā'il al-Mansūbah li'l-'Imām ash-Shāfi'īyy (pp. 54-55) van Muḥannā Sālim.

3.2 INTRODUCTIE TOT DE VERHANDELING

Korte beschrijving

Eén van de bekendste werken van al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy, is het boek *ar-Risālah* (De Verhandeling): het eerste werk dat ooit geschreven werd over de wetenschap van *uṣūl al-fiqh* (de fundamenteën van de wetsleer). De verhandeling die in dit deel gepresenteerd wordt, is de inleiding (*muqaddimah*) van dit boek, waarin de auteur zowel zaken van de geloofsleer als andere, algemenere fundamenteën en stelregels van de religie bespreekt. Het is dan ook meer een omvattende verhandeling over de religie, dan een pure uiteenzetting van leerstellingen over de geloofsleer.

Desalniettemin behandelt de auteur in dit voorwoord een aantal belangrijke hoofdonderwerpen van de geloofsleer, zoals *at-tawḥīd* (het uitzonderen van Allāh) en het vermijden van afgoderij, de Eigenschappen van Allāh, de Voorbeschikking, het volgen van de Qurʾān en de Sunnah, het vermijden van innovaties, de zending van de Boodschapper ﷺ en dergelijke zaken. De gewichtigheid van deze onderwerpen, de duidelijke authenticiteit van de verhandeling en de status van de auteur als één van de grote Imāms van Ahl as-Sunnah, versterken het belang van deze verhandeling.

Al-ʿImām ʿAbd ar-Raḥmān ibn Maḥdiyy (198 NH) zei: “Toen ik *ar-Risālah* van ash-Shāfiʿiyy las, deed het me perplex staan: ik zag de woorden van een intelligente, welbespraakte en oprechte man. Voorwaar, ik verricht vaak smeekbedes voor hem.”^[1] En al-ʿImām al-Muzaniyy (264 NH; student van ash-Shāfiʿiyy) zei: “Ik heb *ar-Risālah* van ash-Shāfiʿiyy vijfhonderd keer gelezen: er ging geen keer voorbij of ik onttrok er een nieuw profijt uit die ik tijdens de andere keren niet eruit onttrokken had.”^[2]

De verhandeling is in de voetnoten aangevuld met meerdere authentieke overleveringen van al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy رحمه الله uit verschillende boekwerken van de

[1] Zie: *ar-Risālah* (p. 4; red. Aḥmad Shākir) van ash-Shāfiʿiyy.

[2] Manāqib al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy (150) van Ibn Ḥajar.

Imāms van Ahl as-Sunnah, om de lezer van een diepere uiteenzetting te voorzien. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van de boekwerken *Manhaj al-'Imām ash-Shāfi'īyy fi Ithbāt al-'Aqidah* van dr. Al-'Aqīl en *ar-Rasā'il wa'l-Masā'il al-Mansūbah li'l-'Imām ash-Shāfi'īyy* van dr. Muḥannā Sālim.

Bronnen & authenticiteit

De verhandeling is de inleiding van het boek *ar-Risālah* van ash-Shāfi'īyy. Daarmee staat de authenticiteit van de verhandeling vast. Zie tevens hieronder.

Vertaling

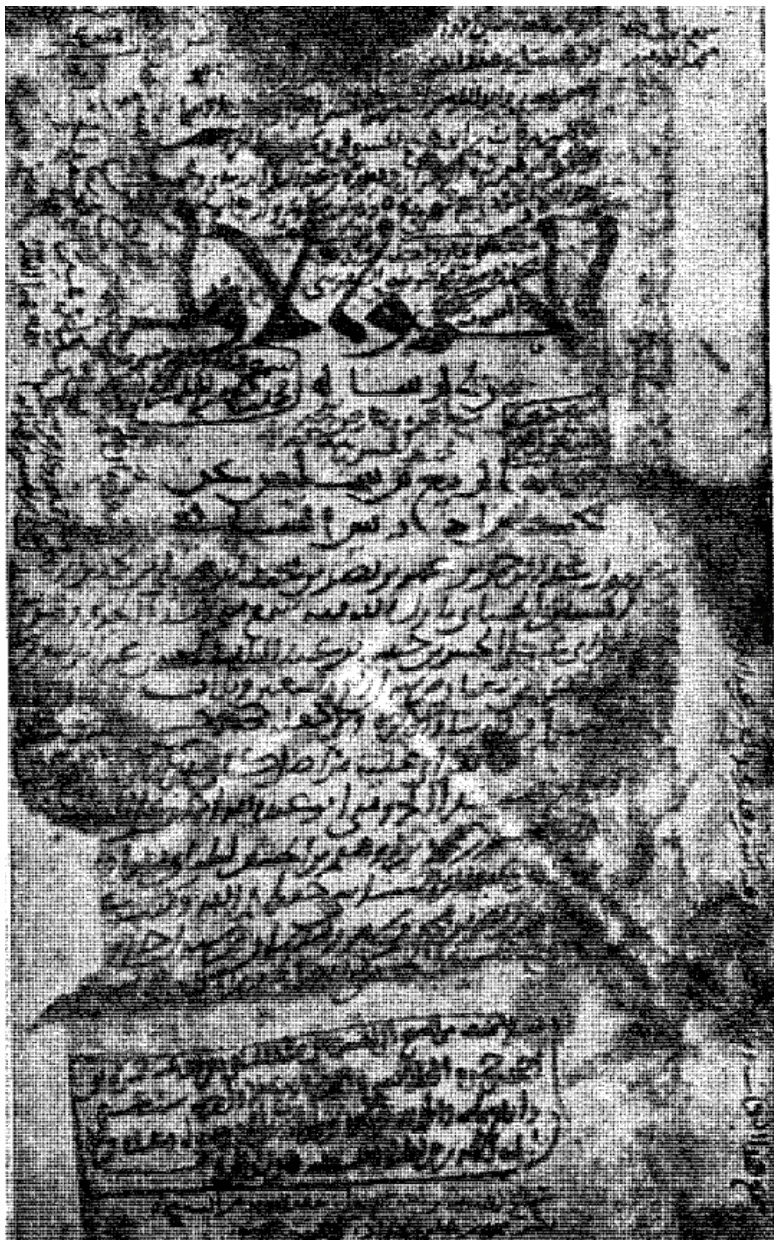
Bij het vertalen van dit werk en het overnemen van de Arabische tekst is primair gebruik gemaakt van:

1. *Ar-Risālah*, ash-Shāfi'īyy; uitg. Dār Ibn al-Jawziyy, 1^e editie (1439 NH, 2017/2018 NC), red. dr. 'Aliyy Wanīs, vol. 2, pp. 5-53.
2. *Ar-Risālah*, ash-Shāfi'īyy; uitg. Maktabat al-Ḥalabiyy, 1^e editie (1357 NH, 1940 NC), red. Aḥmad Shākir, pp. 7-20. Ash-Shaykh Aḥmad Shākir ﷺ baseerde het op een manuscript dat direct geschreven was door ar-Rabī' ibn Sulaymān al-Murādiyy (270 NH; student van ash-Shāfi'īyy), nog tijdens het leven van al-'Imām ash-Shāfi'īyy.

Manuscripten

Hierna volgen de scans van het voorblad en de eerste pagina van het voorgenomde manuscript van al-Murādiyy (270 NH) van *ar-Risālah*. Op de eerste pagina is de inleiding van ash-Shāfi'īyy te zien.

Het voorblad van deel één van het manuscript:

De eerste pagina van deel één van het manuscript:

[3] DE INLEIDING VAN AR-RISĀLAH

Ar-Rabīʿ ibn Sulaymān (al-Murādiyy) zei:

In de Naam van Allāh, de Genadevolle, de Begenadiger.

Abū ʿAbdillāh Muḥammad ibn Idrīs ibn al-ʿAbbās ibn ʿUthmān ibn Shāfiʿ ibn as-Sāʿib ibn ʿUbayd ibn ʿAbd Yazīd ibn Hāshim ibn al-Muṭṭalib ibn ʿAbd Manāf al-Muṭṭalibiyy – de zoon van de oom van de Boodschapper van Allāh ﷺ – berichtte ons het volgende:

1. ﴿Alle lof is voor Allāh, Die de hemelen en de aarde schiep en (Die) duisternis en licht maakte. Vervolgens stellen degenen die ongelovig zijn (anderen) gelijk aan hun Heer. {1}﴾^[1]

2. Alle lof is voor Allāh, Die je enkel voor Zijn gunst kunt bedanken door middel van (weer) een gunst van Hem,^[2] waardoor degene die Hem bedankt voor de voorgaande gunsten, in feite weer een nieuwe gunst heeft ontvangen waarvoor hij Hem moet bedanken.^[3]

قَالَ الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَخْبَرَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ شَافِعٍ بْنِ السَّائِبِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَبْدِ يَزِيدَ بْنِ هَاشِمِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ الْمُطَّلِبِيُّ، ابْنُ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ:

1. ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ﴿[الأنعام: 1]

2. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يُؤَدِّي شُكْرُ نِعْمَةٍ مِنْ نِعَمِهِ إِلَّا ابْتِغَاءً مِنْهُ ثَوَجِبَ عَلَى مُؤَدِّي مَاضِي نِعَمِهِ بِأَدَائِهَا نِعْمَةً حَادِثَةً يَجِبُ عَلَيْهِ شُكْرُهَا بِهَا.

[1] Sūrat al-ʿAnʿām 6:1.

[2] D.w.z. omdat dankbaarheid voor Zijn gunsten, op zich een gunst is die Hij je schenkt.

[3] Dankbaarheid tegenover Allāh kan dus nooit volledig vervuld worden. Al-ʿImām Ibn al-Qayyim zei over deze uitspraak: “Ash-Shāfiʿiyy bevestigt hier de Voorbeschikking (*al-Qadar*) en dat de daad van het bedanken (*ash-shukr*) enkel plaatsvindt met Zijn gunst aan de bedankende dienaar.”

Al-ʿImām Ibn al-Qayyim zei in Madārij as-Sālikīn (1/115): “Goede daden zijn een *tawfiq* (leiding en successchenking van Allāh), gunst en geschenk van Allāh aan Zijn dienaar: Hij helpt hem om het te verrichten, leidt hem ernaar, schept de wil en het vermogen in hem om het te doen, maakt het geliefd bij hem, maakt het mooi in zijn hart en maakt het tegenovergestelde ervan gehekel bij hem. Toch zijn goede daden geen prijs voor Zijn beloning, noch zijn ze van dezelfde waarde als deze beloning. Sterker nog, in het uiterst geval – wanneer een dienaar zijn best doet qua oprechtheid en inspanningen en het zo volmaakt mogelijk verricht – vormen de goede daden dankbaarheid voor *een deel* van Zijn gunsten aan hem. Als Allāh echter Zijn recht van zijn dienaar zou opeisen, dan zou de dienaar een deel van dankbaarheid aan Hem verschuldigd blijven, die hij niet tot stand heeft gebracht. Daarom is het ook zo dat als Allāh de inwoners van de hemelen en de inwoners van de aarde zou straffen, Hij hen zou straffen zonder daarmee onrechtvaardig tegen hen te zijn geweest, en als Hij hen genadig zou zijn, dan zou Zijn Genade beter voor hen zijn dan hun daden, zoals authentiek overgeleverd is van de Profeet ﷺ (Sunan Abī Dāwūd [4699]).”

3. Degenen die Hem beschrijven, zullen nooit de werkelijkheid van Zijn Geweldigheid kunnen beschrijven; Hij is zoals Hij Zichzelf beschreven heeft en boven hetgeen waarmee Zijn schepping Hem beschrijft.^[1]
3. وَلَا يَبْلُغُ الْوَاصِفُونَ كُنْهَ عَظَمَتِهِ،
الَّذِي هُوَ كَمَا وَصَفَ نَفْسَهُ وَقَوَى مَا
يَصِفُهُ بِهِ خَلْقَهُ.

[1] Al-'Imām ash-Shāfi'īyy zei dan ook verderop in ar-Risālah (1727): "De Qur'ān wordt letterlijk geïnterpreteerd, tenzij er een bewijs komt uit de Qur'ān, de Sunnah of een consensus dat er een andere betekenis mee bedoeld wordt in plaats van de letterlijke." En in ar-Risālah (882) zei hij: "Hetzelfde geldt voor andere overleveringen van de Boodschapper van Allāh ﷺ: deze dienen letterlijk geïnterpreteerd te worden en in hun algemeenheid genomen te worden, tenzij er een bewijs van komt zoals ik beschreven heb of een consensus van de moslims dat er een andere betekenis mee bedoeld wordt in plaats van de letterlijke en dat het specifiek is in plaats van algemeen."

Al-'Imām Ibn Taymiyyah (728 NH) citeerde deze passage van ash-Shāfi'īyy in Majmū' al-Fatāwā (5/257), nadat hij zei: "De geloofsleer van ash-Shāfi'īyy ﷺ is de geloofsleer van de Salaf in de Islām, zoals Mālik, ath-Thawriyy, al-'Awzā'īyy, Ibn al-Mubārak, Aḥmad ibn Ḥanbal en Ishāq ibn Rāhūyah, en het is de geloofsleer van de Shaykhs die als rolmodel genomen worden, zoals al-Fuḍayl ibn 'Iyād, Abū Sulaymān ad-Dārāniyy, Sahl ibn 'Abdillāh at-Tustariyy en anderen: onder deze Imāms en hun soortgelijken bestaat geen geschil over de fundamenteën van de religie. [...] Ash-Shāfi'īyy zei aan het begin van zijn voorwoord van ar-Risālah: 'Alle lof is voor Allāh; Hij is zoals Hij zichzelf beschreven heeft en boven datgene is waarmee Zijn schepping Hem beschrijft.' Ash-Shāfi'īyy ﷺ verduidelijkte dus dat Allāh de Eigenschappen heeft waarmee Hij Zichzelf beschreven heeft in Zijn Boek en via de tong van Zijn Boodschapper ﷺ."

Al-'Imām Ibn al-Qayyim legde de uitspraak tevens uit in aṣ-Ṣawā'iq al-Mursalah (1/153-154): "Allāh zei (vert.): 'Verheven is jouw Heer, de Heer van Macht, boven datgene waarmee zij (Hem) beschrijven. {180} En veiligheid (Salām) aan de Boodschappers. {181} En alle lof is voor Allāh, de Heer der werelden. {182}' [37:182] Allāh verklaarde Zichzelf verheven boven datgene waarmee de schepping Hem beschrijft. Vervolgens sprak Hij de veiligheid uit over de Boodschappers, omdat hun beschrijving van Hem veilig is van tekortkomingen en defecten. Daarna sprak Hij lof uit voor Zichzelf vanwege Zijn Enigheid in het hebben van de Eigenschappen op basis waarvan Hij het recht heeft op de volmaakte lof."

"Hieruit nam de Imām van Ahl as-Sunnah Muḥammad ibn Idris ash-Shāfi'īyy het voorwoord van zijn boek, toen hij zei: 'Alle lof is voor Allāh: Hij is zoals Hij Zichzelf beschreven heeft en boven datgene waarmee Zijn schepping Hem beschrijft.' In dit stuk bevestigt hij dat Zijn Eigenschappen enkel genomen kunnen worden uit openbaring, en niet op basis van de meningen van schepselen, en dat Zijn Eigenschappen boven datgene zijn waarmee de schepselen Hem beschrijven. Dit stuk bevat dus de volgende punten: het bevestigen van de Eigenschappen van Perfectie die Hij voor Zichzelf bevestigd heeft, verklaren dat Allāh verheven is boven defecten, tekortkomingen en vergelijkingen (met schepselen), en dat Hij beschreven dient te worden met datgene waarmee Hij Zichzelf beschreven heeft, en niet met datgene waarmee Zijn schepselen Hem beschreven hebben." Vervolgens citeerde al-'Imām Ibn al-Qayyim passage 2 en zei concluderend over passage 2 en 3 in aṣ-Ṣawā'iq al-Mursalah (1/154): "Dit toont aan dat ash-Shāfi'īyy ﷺ de Voorbeschikking en de Eigenschappen bevestigde. Dit is waar de ervaren, doorgewinterde geleerden van de Islam en de eerste generatie op voortgingen."

Daarom zien we dat al-'Imām ash-Shāfi'īyy bevestigt dat Allāh boven de hemel is, conform de letterlijke interpretatie van de Qur'ān, zoals het vers (vert.): 'Voelen jullie je veilig voor Degene Die boven de hemel is...' [67:16] en vele andere verzen. Zo zei ash-Shāfi'īyy: "Het kalifaat van Abū Bakr is rechtmatig: Allāh bepaalde het van boven Zijn hemel en verzamelde de harten van Zijn dienaren erop." Vermeld door al-Ḥafīẓ 'Abd al-Ghaniyy al-Maqdisiyy in al-Iqtīṣād fi'l-I'tiqād (12) en Ibn Qudāmāh in Ithbāt Ṣifat al-'Uluww (93), en al-'Imām Ibn Taymiyyah voerde het als bewijs aan in Majmū' al-Fatāwā (5/139).

4. Ik prijs Hem met een prijzing die past bij de Edelheid van Zijn Gezicht en de Krachtigheid van Zijn Grootheid. 4. أَحْمَدُهُ هَذَا كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَعِزِّ جَلَالِهِ.
5. Ik vraag Hem om hulp: een smee om hulp van iemand die geen macht of kracht heeft behalve met hulp van Hem. 5. وَأَسْتَعِينُهُ اسْتِعَانَةً مَنْ لَا حَوْلَ لَهُ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِهِ.
6. Ik vraag Hem om mij te leiden met Zijn Leiding, waarvan het zo is dat degene die Hij ermee begunstigd, niet af zal dwalen. 6. وَأَسْتَهْدِيهِ بِهَدَاهِ الَّذِي لَا يَضِلُّ مَنْ أَنْعَمَ بِهِ عَلَيْهِ.
7. Ik vraag Hem om vergeving voor wat ik verricht heb en nog zal verrichten: een smee om vergeving van iemand die zijn dienaar-schap aan Hem erkent en weet dat niemand zijn zonden kan vergeven en hem ervan ken redden behalve Hij. 7. وَأَسْتَغْفِرُهُ لِمَا أَزَلَفْتُ وَأَخَّرْتُ اسْتِغْفَارَ مَنْ يُقَرُّ بِعُيُوبِهِ، وَيَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ ذَنْبَهُ وَلَا يُنَجِّهِ إِلَّا هُوَ.
8. Ik getuig dat er geen rechtmatige aanbedene is behalve Allāh Alleen, Die geen deelgenoot heeft, en dat Muḥammad Zijn dienaar en Boodschapper is.^[1] 8. وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

[1] Al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy zei in al-ʿUmm (2/565): “Het gebed is de duidelijkste zaak die Allāh verplicht heeft gesteld ná de *tawḥīd* (het uitzonderen) van Allāh en de getuigenis dat Muḥammad de Boodschapper van Allāh ﷺ is en het geloven in alles wat gekomen is van Allāh.”

As-Sulamiyy (412 NH) leverde over in zijn werk *Aḥādīth fī Dhamm al-Kalām* (92) van Abū'l-Qāsim al-Balkhiyy (355 NH) van Abū 'Abdillāh al-Balkhiyy (316 NH) – alle drie zijn bekende ḥadīthgeleerden – die zei: “Een man kwam naar al-Muzaniyy (264 NH; student van ash-Shāfiʿiyy) toe en vroeg hem over iets van *al-kalām* (theologische redenering op basis van Griekse filosofie), waarop hij zei: Ik haat deze zaak en verbied het, net zoals ash-Shāfiʿiyy het verbood. Ik heb ash-Shāfiʿiyy horen zeggen: Mālik werd gevraagd over *al-kalām* en *at-tawḥīd* (het uitzonderen van Allāh), waarop Mālik zei: ‘Het is onmogelijk om te denken dat de Profeet ﷺ zijn gemeenschap *al-istinjā*’ (reiniging van de twee uitgangen) onderwezen heeft, maar hen niet *at-tawḥīd* onderwezen heeft. *At-Tawḥīd* is wat de Profeet ﷺ zei: ‘Ik ben bevolen om de mensen te bestrijden totdat zij zeggen: ‘Er is geen rechtmatige aanbedene behalve Allāh (*lā ilāha illā l-Lāh*).’ Als ze dat zeggen, dan hebben ze hun bloed en bezittingen tegen mij beschermd, behalve bij een recht ervan, en hun verrekening is aan Allāh.’ Datgene waarmee het bloed en het bezit verboden wordt, is de werkelijkheid van *at-tawḥīd* (i.e. de betekenis van de geloofsgetuigenis).”

Tevens overgeleverd door al-Harawiyy in *Dhamm al-Kalām* (210) en adh-Dhahabiyy in *Siyar Aʿlām an-Nubalāʾ* (10/26). As-Suyūṭiyy verklaarde de keten authentiek (*ṣaḥīḥ*) in al-Ḥawī (2/155), evenals Nuʿmān al-Watar in zijn onderzoekswerk *ʿAqīdat al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy* (p. 16). Al-ʿImām Ibn Taymiyyah voerde het als bewijs aan voor het standpunt van de Imāms van de Salaf in al-Fatāwā al-Kubrā (6/560), toen hij zei: “Daarom hebben de Salaf van deze Ummah en haar Imāms dit altijd afgekeurd, zoals overgeleverd werd door ash-Shaykh Abū 'Abd ar-Raḥmān Muḥammad ibn al-Ḥusayn as-Sulamiyy (418 NH) in *Dhamm al-Kalām*: ...”, waarna hij de overlevering van ash-Shāfiʿiyy en Mālik vermeldde, en vervolgens zei hij: “Dit werd (ook) vermeld door Shaykh al-ʿIslām Abū Ismāʿīl al-ʿAnṣāriyy (al-Harawiyy) in *Dhamm al-Kalām* (481 NH) en ash-Shaykh Abū'l-Ḥasan al-Karajiyy (532 NH) in al-Fuṣūl fī'l-ʿUṣūl.”

9. Allāh zond hem (i.e. de Profeet ﷺ) toen de mensen uit twee groepen bestonden:

9. بَعَثَهُ وَالنَّاسُ صِنْفَانِ:

10. **De eerste groep** waren mensen van het Boek^[1] die sommige wetten ervan veranderd hadden en ongelovig waren in Allāh. Ze fabriceerden leugens met hun tongen en mengden het met de Waarheid van Allāh die Hij aan hen neergezonden had.

10. أَحَدُهُمَا: أَهْلُ كِتَابٍ بَدَّلُوا مِنْ أَحْكَامِهِ وَكَفَرُوا بِإِلَهِهِ، فَافْتَعَلُوا كَذِبًا صَاغُوهُ بِالْأَلْسِنَتِمْ فَخَلَطُوهُ بِحَقِّ اللَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْهِمْ.

11. Allāh ﷻ vermeldde een deel van hun ongeloof aan Zijn Profeet ﷺ, toen Hij zei: ﴿En voorwaar, onder hen is een groep die het Boek met haar tong verdraait zodat jullie zullen denken dat het tot het Boek behoort, terwijl het niet tot het Boek behoort. En zij zeggen: “Het is afkomstig van Allāh,” terwijl het niet afkomstig is van Allāh, en ze vertellen leugens over Allāh terwijl ze (het) weten. {78}﴾^[2]

11. فَذَكَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِنَبِيِّهِ ﷺ مِنْ كُفْرِهِمْ، فَقَالَ جَلَّ ذِكْرُهُ: ﴿وَأِنْ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونُ الْكِتَابَ بِأَلْسِنَتِهِمْ لِيَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكِبْرُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ [آل عمران: 78].

12. Vervolgens zei Hij ﷻ: ﴿Wee dan degenen die het boek met hun (eigen) handen schrijven en vervolgens zeggen: “Dit is afkomstig van Allāh,” om het in te ruilen tegen een geringe prijs. Wee hen dan voor wat hun handen hebben geschreven en wee hen voor wat ze (ermee) verdienen. {79}﴾^[3]

12. ثُمَّ قَالَ ﷻ: ﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا قَوْلٌ لَهُمْ وَمَا كَانَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْتُسُونَ﴾ [البقرة: 79].

13. En Hij ﷻ zei: ﴿En de joden zeggen: “Uzayr (Ezra) is de zoon van Allāh.” En de christenen zeggen: “De Messias (ʿĪsā) is de zoon van Allāh.” Dat is hun uitspraak met hun monden. Ze imiteren (hiermee) de uitspraak van de ongelovigen van voorheen. Moge Allāh hen vervloeken: hoe kunnen ze zo afgedwaald zijn? {30} Ze namen hun rabbijnen en monniken als heren naast Allāh, evenals de Messias (ʿĪsā), de zoon van Maryam, terwijl zij uitsluitend opgedragen werden om Eén (Ware) God te aanbidden. Er is geen rechtmatige aanbedene behalve Hij. Verheven is Hij boven datgene wat ze (Hem) aan deelgenoten toekennen. {31}﴾^[4]

13. وَقَالَ ﷻ: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرُ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِي قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْنَا لَهُمُ اللَّهُ أَنْ يَوْفَعَكُونَ﴾ [تغذوا آبائهم وذهبهم أزكابا من ذوب الله والمسيح ابن مريم وما أوتوا إلا ليعبدوا إلهها وحده لا إله إلا هو سبحانه عما يشركون] [التوبة: 30-31].

[1] D.w.z. de joden en de christenen.

[2] Sūrat Āl ʿImrān 3:78.

[3] Sūrat al-Baqarah 2:79.

[4] Sūrat at-Tawbah 9:30-31.

14. En Hij ﷻ zei: ﴿Heb je degenen niet gezien aan wie een deel van het Boek is gegeven? Ze geloven in al-Jibt en at-Ṭāghūt^[1] en ze zeggen tegen degenen die ongelovig zijn dat zij zich op een geleider pad zijn dan degenen die geloven. {51} Zij zijn degenen die Allāh heeft vervloekt. En wie door Allāh wordt vervloekt, voor hem zul je nooit een helper vinden. {52}﴾^[2]

14. وَقَالَ ﷻ: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن نَّجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝﴾ [النساء: 51-52].

15. **De andere (tweede) groep** was ongelovig in Allāh en innoveerde zaken waar Allāh geen toestemming voor had gegeven: met hun eigen handen zetten ze stenen, houtstukken en beelden op die ze prettig vonden, gaven er namen aan die ze zelf verzonnen hadden en benoemden hen tot aanbedenen die ze aanbaden. Als ze vervolgens iets anders dan hetgeen ze aanbaden prettig vonden, dan wierpen ze het neer en zetten ze iets anders op, om dat vervolgens te aanbidden. Dit waren de Arabieren.

15. وَصَنَفُوا: كَفَرُوا بِاللَّهِ تَعَالَىٰ فَابْتَدَعُوا مَا لَمْ يَأْتِ بِهِ اللَّهُ، وَصَنَعُوا بِأَيْدِيهِمْ حِجَارَةً وَخَشَبًا وَصُورًا اسْتَحْسَنُواهَا، وَنَبَّزُوا أَسْمَاءَ افْتَعَلُوهَا وَدَعَوْهَا إِلَيْهَا عَبْدُوهَا، فَإِذَا اسْتَحْسَنُوا غَيْرَ مَا عَبْدُوا مِنْهَا أَلْقَوْهُ وَنَصَبُوا بِأَيْدِيهِمْ غَيْرَهُ فَعَبَدُوهُ، فَأُولَٰئِكَ الْعَرَبُ.

16. Een groep onder de niet-Arabieren betrad hetzelfde pad in dit aspect en in het aanbidden van datgene wat ze prettig vonden, of het nu een vis, dier, ster, vuur of iets anders was.

16. وَسَلَكْتَ طَائِفَةً مِّنَ الْعَجَمِ سَبِيلَهُمْ فِي هَٰذَا وَفِي عِبَادَةِ مَا اسْتَحْسَنُوا مِنْ حُوتٍ وَدَابَّةٍ وَنَجْمٍ وَنَارٍ وَغَيْرِهِ.

17. Allāh ﷻ vermeldde dan ook aan Zijn Profeet ﷺ een van de antwoorden van degenen die anderen dan Hem aanbaden, van deze

17. فَلَذَكَرَ اللَّهُ ﷻ لِنَبِيِّ ﷺ جَوَابًا مِّنْ جَوَابِ بَعْضٍ مِّنْ عَبْدٍ غَيْرِهِ مِنْ هَٰذَا الصَّنَفِ،

[1] Over de betekenis van al-Jibt en at-Ṭāghūt zijn verschillende uitspraken van de Salaf, zoals respectievelijk: afgodsbeelden en degenen die spreken namens de afgodsbeelden; tovenaarij en de Shayṭān; de tovenaar en de waarzegger; en andere uitspraken (zie Jāmi' al-Bayān [7/134-141] van at-Ṭabariyy). Uiteindelijk komt het neer op twee aanbedenen die zij aanbaden naast Allāh, zoals al-'Imām at-Ṭabariyy zei in Jāmi' al-Bayān (7/141): "De correcte uitspraak over de uitleg van 'Ze geloven in al-Jibt en at-Ṭāghūt' is dat er gezegd wordt: 'Ze geloven in twee aanbedenen naast Allāh die zij aanbidden naast Allāh en als afgoden nemen.' Dit omdat al-Jibt en at-Ṭāghūt twee naamwoorden zijn voor alles wat verheerlijkt wordt naast Allāh middels aanbidding, gehoorzaamheid of onderwerping; of dit verheerlijkte nu een steen, mens of een duivel is."

Dit geldt uiteraard niet voor degene die aanbeden wordt terwijl hij dit hekelt, zoals al-'Imām at-Ṭabariyy zei in Jāmi' al-Bayān (4/558) bij de uitleg van Sūrat al-Baqarah 2:256: "De correcte uitspraak over at-Ṭāghūt is in mijn optiek dat het iedere drager van *ṭughyān* (overtreding) is die overtreedt tegenover Allāh door aanbeden te worden naast Hem: ofwel door mensen hiertoe te dwingen, ofwel doordat mensen hem hierin gehoorzamen, ongeacht of deze aanbedene een mens, duivel, afgod, afgodsbeeld of wat dan ook is." Al-'Imām Ibn Taymiyyah zei in Majmū' al-Fatāwā (28/210): "At-Ṭughyān is het overtreden van de grens, en dat is onrecht en onrechtvaardigheid. Degene die aanbeden wordt naast Allāh en dit niet haat, is dus een Ṭāghūt."

[2] Sūrat an-Nisā' 4:51-52.

voorgenoemde groep, toen Hij hun uitspraak verhaalde: “Voorwaar, wij troffen onze vaders op een religie aan, en voorwaar, wij zullen in hun voetsporen treden.” {23}»^[1]

فَحَكَى - جَلَّ تَأْوُهُ - عَنْهُمْ قَوْلُهُمْ: ﴿إِنَّا وَجَدْنَا
ءَابَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ ءَادِهِمْ مُّقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾﴾
[الرَّخُوف: 23].

18. Ook verhaalde Allāh ﷻ dat ze zeiden: “En verlaat jullie aanbiden zeker niet en verlaat noch Wadd, noch Suwāʿ, noch Yaghūth, noch Yaʿūq, noch Nasr.” {23} En ze hebben reeds velen misleid.»^[2]

18. وَحَكَى تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَنْهُمْ أَنَّهُمْ قَالُوا: ﴿لَا نَذَرُ
ءَالِهَتَكُمْ وَلَا نَذَرُ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾ وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا ﴿٢٤﴾﴾ [نُوح: 23-24].

19. En Hij ﷻ zei: “En gedenk Ibrāhīm in het Boek. Voorwaar, hij was een waarachtige, een profeet. {41} Toen hij tegen zijn vader zei: “O mijn vader, waarom aanbid je datgene wat niet kan horen, niet kan zien en je in niets kan baten?” {42}»^[3] {42}»^[4]

19. وَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ
إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَتَابِعْ لِمَ
تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا
﴿٤٢﴾﴾ [مَرْيَم: 41-42].

20. Ook zei Hij: “En draag het verhaal van Ibrāhīm aan hen voor. {69} Toen hij tegen zijn vader en zijn volk zei: “Wat aanbidden jullie?” {70} Ze zeiden: “We aanbidden afgodsbeelden en blijven ons aan hen toewijden.” {71} Zeg: “Horen ze jullie wanneer jullie (hen) aanroepen? {72} Of baten ze jullie of schaden ze (jullie)?” {73}»^[5]

20. وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَأُنْثِلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ
﴿٦٩﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالُوا نَعْبُدُ
أَصْنَامًا فَنُفِّلُ لَهُا عَنكَيْنِ ﴿٧١﴾ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ
إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾ أَوْ يَنْفَعُوكُمْ أَوْ يُضُرُّونَ ﴿٧٣﴾﴾
[الشُّعَرَاء: 69-73].

21. Over deze groep als geheel zei Allāh – hen herinnerende aan Zijn gunsten en hen berichtende over de dwaling waar ze zich als groep op bevonden en over Zijn gunst aan degenen onder hen die geloven – het volgende (vertaling): “En gedenk de gunst van Allāh aan jullie toen jullie vijanden (van elkaar) waren, waarna Hij jullie harten bij elkaar bracht en jullie door Zijn gunst broeders werden. En jullie bevonden je op de rand van de afgrond van het Vuur, waarop Hij jullie ervan redde. Zo verduidelijkt Allāh Zijn tekenen voor jullie, opdat jullie geleid zullen worden. {103}»^[6]

21. وَقَالَ فِي جَمَاعَتِهِمْ يَذْكُرُهُمْ مِنْ نِعْمِهِ
وَيُخَيِّرُهُمْ صَلَاتَتِهِمْ عَامَّةً وَمَنْعَهُ عَلَىٰ مَنْ آمَنَ
مِنْهُمْ: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا
تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ
أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِيَعْمَةٍ
إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ
مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ ءَايَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾﴾ [آل عِمْرَانَ: 103].

[1] Sūrat az-Zukhruf 43:23.

[2] Sūrat Nūḥ 71:23-24. Dit gaat over het volk van Nūḥ ﷻ en de afgoden die zij aanbaden.

[3] Al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy ❁ zei in al-ʿUmm (4/128): “Allāh ﷻ zei (vert.): “En Ik heb de Jinn en de mens slechts geschapen om Mij (Alleen) te aanbidden. {56}» [51:56] Allāh schiep de schepping dus voor de aanbidding van Hem (Alleen).” En in al-ʿUmm (5/263) zei hij: “Een persoon dient de intentie zuiver te maken voor Allāh in wat hij zegt en doet, want Allāh is zodanig Voldoende voor hem dat hij niets buiten Hem nodig heeft, maar niets buiten Hem kan zodanig voldoende voor hem zijn dat hij Hem niet nodig heeft.”

[4] Sūrat Maryam 19:42.

[5] Sūrat ash-Shuʿarāʾ 26:69-73.

[6] Sūrat Āl ʿImrān 3:103.

22. Voordat Hij hen redde middels Muḥammad ﷺ, waren zij dus aanhangers van ongelooft, zowel in hun verdeeldheid als in hun eenheid. Ze waren verenigd door de zwaarste zaak: ongelooft in Allāh en het innoveren van datgene waar Allāh geen toestemming voor gegeven heeft. Geheiligd en ver verheven is Hij boven datgene wat ze zeggen. Er is geen rechtmatige aanbedene buiten Hem. Perfect is Hij, met lof voor Hem: de Heer en Schepper van alles.

22. قَالَ السَّافِعِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى: فَكَانُوا قَبْلَ إِنْقَاذِهِ إِذَا هُمْ بِمُحَمَّدٍ ﷺ أَهْلُ كُفْرٍ فِي تَفَرُّفِهِمْ وَاجْتِمَاعِهِمْ، يَجْمَعُهُمْ أَعْظَمُ الْأُمُورِ: الْكُفْرُ بِاللَّهِ تَعَالَى، وَابْتِدَاعُ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ، تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلوُّ كَبِيرًا، لَا إِلَهَ غَيْرُهُ، وَسُبْحَانَهُ وَبِحَمْدِهِ، رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَخَالِقُهُ.

23. De levende onder hen was zoals Hij zijn toestand in leven beschreef: handelend en sprekend onder de Woede van zijn Heer en toenemend in ongehoorzaamheid jegens Hem.

23. مَنْ حَيٍّ مِنْهُمْ فَكَمَا وَصَفَ حَالَهُ حَيًّا: عَامِلًا قَانِلًا يَسْخَطُ رَبَّهُ مُزَادًا مِنْ مَعْصِيَتِهِ.

24. En wie overleed, die was zoals Hij zijn uitspraak en daad beschreef: hij vertrok naar Zijn bestraffing.

24. وَمَنْ مَاتَ فَكَمَا وَصَفَ قَوْلَهُ وَعَمَلَهُ: صَارَ إِلَى عَذَابِهِ.

25. Toen het voorgeschreven tijdstip werd bereikt en de Voorbepaling van Allāh verwezenlijkt werd middels de manifestatie van Zijn religie die Hij gekozen had – nadat de overheersing lag bij ongehoorzaamheid jegens Hem, waar Hij niet tevreden over was – opende Hij de poorten van Zijn hemelen met Zijn Genade, net zoals Zijn Voorbepaling altijd al vanuit Zijn Voorkennis verwezenlijkt werd wanneer Zijn Voorbepaling neerdaalde onder de voorbijgegane generaties.^[1]

25. فَلَمَّا بَلَغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ فَحُمَ قَضَاءُ اللَّهِ تَعَالَى بِإِظْهَارِ دِينِهِ الَّذِي اصْطَلَفَى بَعْدَ اسْتِعْلَاءِ مَعْصِيَتِهِ الَّتِي لَمْ يَرْضَ: فَتَحَ أَبْوَابَ سَمَاوَاتِهِ بِرَحْمَتِهِ، كَمَا لَمْ يَزَلْ يَجْرِي - فِي سَابِقِ عِلْمِهِ عِنْدَ نُزُولِ قَضَائِهِ فِي الْفُرُونِ الْخَالِيَةِ - قَضَاؤُهُ.

[1] Dit is een bevestiging van de Voorbepaling (*al-Qaḍā'*) en de Voorbeschikking (*al-Qadar*) van Allāh. Al-'Imām al-Lālakā'iyy (418 NH) leverde over in *Sharḥ Uṣūl al-I'tiqād* (1206), al-Bayhaqiyy in o.a. *al-Qaḍā' wa'l-Qadar* (p. 328) en *Manāqib ash-Shāfi'iyy* (1/413) en Ibn 'Asākir in *Tārīkh Dimashq* (51/315) van ar-Rabī' ibn Sulaymān, hij zei: "Ash-Shāfi'iyy werd gevraagd over de Voorbeschikking (*al-Qadar*) en droeg het volgende gedicht voor: 'Wat U wil, vindt plaats, ook al wil ik het niet. / En wat ik wil, vindt – als U het niet wil – niet plaats. / U schiep de dienaren op basis van wat U wist. / Zowel de jongeling als de oudere gaat voort op wat U al wist. / U begunstigde de een en vernederde de ander. / En U hielp de een wel en hielp de ander niet. / Sommigen onder hen zijn ellendig en anderen zijn gelukkig. / Sommigen onder hen zijn slecht en anderen zijn goed. / Sommigen onder hen zijn arm en anderen zijn rijk. / En eenieder (krijgt) afhankelijk van zijn daden.'"

Al-Ḥāfiẓ Ibn 'Abd al-Barr (463 NH) noemde dit gedicht in *al-Istidhkār* (8/265) en zei: "Alles wat in deze dichtregels staat, is de geloofsleer van Ahl as-Sunnah en hun standpunt inzake *al-Qadar* (de Voorbeschikking). Ze hebben hier geen meningsverschil over en dit is het fundament waar ze in dit onderwerp op bouwen." Elders, in *al-Intiqā'* (pp. 202-204) zei Ibn 'Abd al-Barr: "Tot de gedichten van ash-Shāfi'iyy waar niemand een meningsverschil over heeft en wat behoort tot de authentiekste overleveringen van hem, is het volgende..." Vervolgens noemde hij het gedicht en zei hij: "Deze dichtregels behoren tot de duidelijkste teksten in het bevestigen van het geloof in *al-Qadar*."

26. Allāh ﷻ zei namelijk: «De mensen waren één gemeenschap, waarna Allāh de Profeten zond als verkondigers van goede tijding en als waarschuwers...»^[1]

26. فَإِنَّهُ تَبَّارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ: ﴿كَانَ الْبَشَرُ أُمَّةً وَاحِدَةً قَبْلَ أَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ الْبَنِينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ [البقرة: 213].

27. Degene die vervolgens uitverkoren werd voor Zijn openbaring, geselecteerd werd voor Zijn boodschap en geprefereerd werd boven al Zijn schepselen, ter opening van Zijn genade, als afsluiting van het profeetschap en voor het meest universele waar een boodschapper ooit mee gestuurd werd – hij wiens vermelding in deze wereld zodanig verheven werd dat het gepaard gaat met het vermelden van Allāh,^[2] en die in het hiernamaals de voorspreker is wiens voorspraak (Shafā'ah) toegelaten wordt; de beste ziel onder Zijn schepselen, de meest complete onder hen in het verzamelen van iedere karaktereigenschap waar Allāh tevreden over is inzake de religie en het wereldse, en de beste onder hen qua afstamming en thuisland – is niemand anders dan: Muḥammad, Zijn dienaar en Zijn Boodschapper ﷺ.

27. فَكَانَ خَيْرُهُ الْمُصْطَفَى لَوْحِيهِ الْمُتَخَبَّرُ لِرِسَالَتِهِ، الْمُفْضَلُ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ، يَفْتَحُ رَحْمَتَهُ وَخَتَمَ نُبُوَّتِهِ، وَأَعَمَّ مَا أُرْسِلَ بِهِ مُرْسَلٌ قَبْلَهُ، الْمَرْفُوعُ ذِكْرُهُ مَعَ ذِكْرِهِ فِي الْأَوَّلَى، وَالسَّائِعُ الْمُشْتَقُّ فِي الْآخِرَةِ، أَفْضَلُ خَلْقِهِ نَفْسًا، وَأَجْمَعُهُمْ لِكُلِّ خُلُقِي رَضِيهِ فِي دِينٍ وَدُنْيَا، وَخَيْرُهُمْ نَسَبًا وَدَارًا: مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ ﷺ.

28. Allāh liet ons samen met de rest van Zijn schepping kennis maken met Zijn speciale gunsten die van universeel nut zijn in de religie en het wereldse.

28. وَعَرَفْنَا وَخَلَقَهُ بِنِعْمِهِ الْخَاصَّةِ، الْعَامَّةِ النَّفْعُ فِي الدِّينِ وَالْدُّنْيَا.

29. Zo zei Hij ﷻ: «Zeker: er is een Boodschapper uit jullie midden tot jullie gekomen: jullie lijden valt hem zwaar; hij bekommert zich om jullie; voor de gelovigen is hij zachtvaardig en genadig. {128} Als zij zich vervolgens afwenden, zeg dan (o Profeet): 'Allāh is voldoende voor mij. Er is geen rechtmatige aanbedene behalve Hij. Op Hem vertrouw ik. En Hij is de Heer van de geweldige Troon.' {129}»^[3]

29. فَقَالَ ﷻ: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ يَأْمُرُ بِالْمُؤْمِنَاتِ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ {١٢٨} فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ {١٢٩} [التوبة: 128-129].

30. En Hij zei: «zodat je de (inwoners van de) Moeder der Steden en degenen daaromheen zult waarschuwen.»^[4] En de Moeder der Steden (Umm al-Qurā) is Makkah, waar zijn volk^[5] woont.

30. وَقَالَ - عَزَّ وَعَلَا -: ﴿لَتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ [الشورى: 7]، وَأُمُّ الْقُرَى: مَكَّةُ، وَفِيهَا قَوْمُهُ.

[1] Sūrat al-Baqarah 2:213.

[2] Zoals bij de geloofsgetuigenis en de gebedsoproep.

[3] Sūrat at-Tawbah 9:128-129.

[4] Sūrat ash-Shūrā 42:7.

[5] D.w.z. het volk van de Profeet ﷺ.

31. Hij zei: «En waarschuw je meest nabije verwanten. {214}»^[1] 31. وَقَالَ - عَزَّ وَعَلَا -: «وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾» [الشُّعْرَاءُ: 214].
32. En Hij zei: «En voorwaar, het (de Qurʾān) is zeker een eer voor jou en je volk. En jullie zullen (erover) ondervraagd worden. {44}»^[2] 32. وَقَالَ تَعَالَى: «وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾» [الرُّحُوفُ: 44].
33. Sufyān ibn ʿUyaynah^[3] berichtte ons van Ibn Abi Najih van Mujāhid, over Zijn ﷺ Uitspraak: «En voorwaar, het (de Qurʾān) is zeker een eer voor jou en je volk. En jullie zullen (erover) ondervraagd worden. {44}»^[4] – Mujāhid^[5] zei: “Er wordt (dan) gevraagd: “Tot wie behoort die-en-die man?”, waarop er gezegd wordt: “Tot de Arabieren.” Vervolgens wordt er gevraagd: “Tot welke [stam] van de Arabieren?”, waarop er gezegd wordt: ‘Quraysh.’”^{[6][7]} 33. قَالَ الشَّافِعِيُّ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ فِي قَوْلِهِ ﷺ: «وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾» [الرُّحُوفُ: 44]. قَالَ: يَقَالُ: مِنْ الرَّجُلِ؟ فَيَقَالُ: مِنَ الْعَرَبِ، فَيَقَالُ: مِنْ أَيِّ الْعَرَبِ؟ فَيَقَالُ: مِنْ قُرَيْشٍ.
34. Wat Mujāhid erover zei is zodanig duidelijk in het neergezonden vers dat er geen uitleg voor nodig is. 34. قَالَ الشَّافِعِيُّ: وَمَا قَالَ مُجَاهِدٌ مِنْ هَذَا بَيِّنٌ فِي الْآيَةِ، مُسْتَعْنَى فِيهِ بِالتَّنْزِيلِ عَنِ التَّفْسِيرِ.
35. Allāh specificeerde het waarschuwen dus tot zijn (ﷺ) volk en zijn meest nabije verwanten – en na hen maakte Hij het algemeen voor iedereen. Middels de Qurʾān verhief Hij dus de vermelding van de Boodschapper van Allāh ﷺ en vervolgens specificeerde Hij het waarschuwen tot zijn (ﷺ) volk toen Hij hem zond. Hij zei: «En waarschuw je meest nabije verwanten. {214}»^[8] 35. فَخَصَّ اللَّهُ - جَلَّ ثَنَاهُ - قَوْمَهُ وَعَشِيرَتَهُ الْأَقْرَبِينَ فِي الذِّكْرِ، وَعَمَّ الْخَلْقَ بِهَا بَعْدَهُمْ، وَرَفَعَ بِالْقُرْآنِ ذِكْرَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ خَصَّ قَوْمَهُ بِالذِّكْرِ إِذْ بَعَثَهُ فَقَالَ تَعَالَى: «وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾» [الشُّعْرَاءُ: 214].
36. Sommige Qurʾān-geleerden beweerden dat de Boodschapper van Allāh ﷺ heeft gezegd: “O kinderen van ‘Abd Manāf, voorwaar, 36. وَزَعَمَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ بِالْقُرْآنِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ،

[1] Sūrat ash-Shuʿarāʾ 26:214.

[2] Sūrat az-Zukhruf 43:44.

[3] Al-ʿImām Sufyān ibn ʿUyaynah ibn Maymūn al-Hilāliyy al-Makkiyy, Abū Muḥammad (198 NH), een van de Imāms van de Sunnah in Makkah en leraar van al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy.

[4] Sūrat az-Zukhruf 43:44.

[5] Al-ʿImām Mujāhid ibn Jabr al-Makhzūmiyy, Abū'l-Ḥajjāj (104 NH) ﷺ; de grote Tābiʿiyy, tafsirgeleerde en student van de edele metgezel al-ʿImām ʿAbdullāh ibn ʿAbbās ﷺ.

[6] D.w.z. hierom is het een eer voor de Profeet ﷺ én zijn volk. Het is immers een eer om te behoren tot de stam in wiens taal de Qurʾān geopenbaard is.

[7] Overgeleverd in o.a. Muṣannaf Ibn Abi Shaybah (31689), Tārikh Ibn Abi Khaythamah (3/437), Sunan Saʿid ibn Manṣūr (24/494), Ḥilyat al-ʿAwliyāʾ (9/65) van Abū Nuʿaym, Tafsir at-Ṭabariyy (20/603) en ash-Sharīʿah (954) van al-ʿĀjurriyy. Dr. Wanis zei in zijn redactie van ar-Risālah (uitg. Dar Ibn al-Jawziyy; p. 21): “De overleveraars zijn betrouwbaar (*thiqāt*).”

[8] Sūrat ash-Shuʿarāʾ 26:214.

Allāh ﷻ heeft mij gezonden zodat ik mijn meest nabije verwanten zal waarschuwen. En jullie zijn mijn meest nabije verwanten.”^[1]

إِنَّ اللَّهَ ﷻ بَعَثَنِي أَنْ أُنْذِرَ عَشِيرَتِي الْأَقْرَبِينَ، وَأَنْتُمْ عَشِيرَتِي الْأَقْرَبِينَ.

37. Sufyān ibn 'Uyaynah (❁) berichtte ons van Ibn Abī Najīh, van Mujāhid, over Zijn Uitspraak: «En verhieven Wij jouw vermelding niet voor jou? {4}»^[2] – Mujāhid zei: “D.w.z.: ‘Ik word niet vermeld behalve dat jij samen met Mij vermeld wordt (namelijk in de getuigenis): ‘Ik getuig dat er geen rechtmatige aanbedene is behalve Allāh en ik getuig dat Muḥammad de Boodschapper van Allāh is.’”^[3]

37. قَالَ الشَّافِعِيُّ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾ [الشُّرَح: 4]، قَالَ: لَا أَذْكَرُ إِلَّا ذُكِّرْتَ مَعِيَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ.

38. Hij bedoelt – en Allāh weet het beter – daarmee: zijn (❁) vermelding bij het geloven in Allāh^[4] en bij de gebedsoproep. Het zou (daarnaast) ook kunnen betekenen: zijn vermelding (❁) bij het reciteren van het Boek, het verrichten van een daad van gehoorzaamheid en het zich weerhouden van ongehoorzaamheid.^[5]

38. قَالَ الشَّافِعِيُّ ﷺ: يَعْني وَاللَّهِ أَعْلَمُ ذِكْرَهُ عِنْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَالْأَذَانِ، وَيَحْتَمِلُ ذِكْرَهُ عِنْدَ تِلَاوَةِ الْكِتَابِ وَعِنْدَ الْعَمَلِ بِالطَّاعَةِ وَالْوُقُوفِ عَنِ الْمَعْصِيَةِ.

39. Moge Allāh dan ook prijzing uiten (bij de engelen) voor onze Profeet Muḥammad, iedere keer wanneer hij vermeld wordt door degenen die hem vermelden en de onachtzamen aan zijn vermelding

39. فَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ كُلَّمَا ذَكَرَهُ الذَّاكِرُونَ وَغَفَلَ عَنْ ذِكْرِهِ الْغَافِلُونَ.

[1] Ash-Shaykh Aḥmad Shākir ❁ – ḥadithgeleerde en redacteur – zei in zijn redactie van ar-Risālah (uitg. al-Ḥalabiyy; p. 15): “Deze overlevering, met deze bewoording, heb ik in geen een van de boeken van de Sunnah terug kunnen vinden. Uit de uitspraak van ash-Shāfi’īyy: ‘Sommige Qur’ān-geleerden beweerden’, concludeer ik dan ook dat dit geen overlevering was die aan hem overgeleverd was met een keten, maar een overlevering die rondging bij de tafsirgeleerden. [...] Wel hebben al-Bukhāriyy, Muslim en anderen overgeleverd dat Abū Hurayrah zei: ‘De Boodschapper van Allāh ﷻ ging staan toen Allāh ﷻ En waarschuw je meest nabije verwanten. {214}» [26:214] had neergezonden en zei: ‘O verzameling van Quraysh’ – of een soortgelijke zin – ‘koop julliezelf vrij (van het Vuur). Ik kan jullie op geen enkele manier baten tegenover Allāh. O kinderen van ‘Abd Manāf, ik kan jullie op geen enkele manier baten tegenover Allāh. [...]’ Tot aan het einde van de overlevering. Deze bewoording is van (Ṣaḥīḥ) al-Bukhāriyy (4771).”

[2] Sūrat ash-Sharḥ 94:4.

[3] Overgeleverd in o.a. Muṣannaf Ibn Abī Shaybah (31686), Tafsīr at-Ṭabariyy (24/494), Kitāb as-Sunnah (216) van al-Khallāl en ash-Sharī’ah (953) van al-’Ājurriyy. Dr. Wanīs zei in zijn redactie van ar-Risālah (uitg. Dar Ibn al-Jawziyy; p. 25): “De overlevertaars zijn betrouwbaar (*thiqāt*).”

[4] D.w.z. bij het uitnemen ervan middels de geloofsgetuigenis. In o.a. Ṣaḥīḥ al-Bukhāriyy (53) is overgeleverd dat Ibn ‘Abbās vertelde over het bezoek van de delegatie van ‘Abd al-Qays: “Hij (de Profeet ﷺ) droeg hen op tot het geloven in Allāh Alleen. Hij (❁) zei: ‘Weten jullie wat het geloven in Allāh Alleen is?’ Ze zeiden: ‘Allāh en Zijn Boodschapper weten het beter.’ Hij (❁) zei: ‘De getuigenis dat er geen rechtmatige aanbedene is behalve Allāh en dat Muḥammad de Boodschapper van Allāh is, het verrichten van het gebed, het geven van de *zakāh*, het vasten van de Ramaḍān en het afgeven van één vijfde van de oorlogsbuit.’”

[5] D.w.z. de innerlijke vermelding: dat je aan de Profeet ﷺ zult denken, omdat hij degene is die de religie van Allāh overgebracht heeft, waardoor hij een middel en oorzaak van leiding is geweest voor iedere daad van gehoorzaamheid aan Allāh onder zijn gemeenschap. Zie passage 39.

voorbijgaan. Moge Allāh hem (bij de engelen) prijzen tussen de vroegeren en de lateren, met de beste, frequentste en puurste prijzing die Hij ooit heeft geuit voor een van Zijn schepselen. Moge Allāh ons en jullie zuiveren met onze en jullie *ṣalāh*^[1] over hem, met de beste zuivering die Hij ooit aan iemand van zijn (ﷺ) gemeenschap heeft gegeven middels de *ṣalāh* over hem. Veiligheid (*as-Salām*) zij met hem en de Genade van Allāh en Zijn zegeningen.

Moge Allāh hem (ﷺ) belonen voor wat hij voor ons heeft gedaan, met het beste waarmee Hij ooit een boodschapper beloonde voor wat hij deed voor degenen naar wie hij gezonden werd, want voorwaar: Allāh heeft ons van vernietiging gered middels hem (ﷺ). En Hij heeft ons laten behoren tot de beste gemeenschap die voortgebracht werd voor de mensen, als belijders van Zijn religie die Hij gekozen heeft en waarmee Hij Zijn engelen verkozen heeft, evenals degenen onder Zijn schepselen die Hij begunstigd heeft.

Geen openlijke of heimelijke gunst overkomt ons, waarmee we een portie verkrijgen in de religie en het wereldse, of waarmee iets slechts van ons weggehouden wordt in beide zaken,^[2] of in één van de twee, behalve dat Muḥammad (ﷺ) er een oorzaak voor is: hij was de begeleider naar het beste ervan, de gids naar het meest correcte ervan, degene die [de moslims] wegleidde van vernietiging en de bronnen van het kwaad die indruisten tegen leiding, de attenderder op de oorzaken van vernietiging, en de gever van oprecht advies in het leiden en waarschuwen met betrekking daartoe.

Moge Allāh prijzing uiten (bij de engelen) voor Muḥammad en de familie van Muḥammad, zoals Hij prijzing uitte voor Ibrāhīm en de familie van Ibrāhīm – voorwaar, Hij is Allofwaardig, Alglorieus.

40. Allāh zond Zijn Boek aan hem (ﷺ) neer en zei: ﴿En voorwaar, het is een machtig Boek. {41} Valsheid kan het niet van voren noch van achteren bereiken. (Het is) een Neerzending van een Alwijze, een Lofwaardige. {42}﴾^[3] Hiermee bracht Allāh hen over van ongehoorzaamheid en blindheid naar licht en leiding en erin verduidelijkte Hij

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الْأَوَّلِينَ
وَالْآخِرِينَ، أَفْضَلَ وَأَكْثَرَ وَأَزْكَى مَا
صَلَّى عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ. وَزَكَّائَنَا
وَأَيَّاكُمْ بِالصَّلَاةِ عَلَيْهِ أَفْضَلُ مَا زَكَّى
أَحَدًا مِنْ أُمَّتِهِ بِصَلَاتِهِ عَلَيْهِ. وَالسَّلَامُ
عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

وَجَزَاهُ اللَّهُ عَنَّا أَفْضَلَ مَا جَزَى
مُرْسَلًا عَمَّنْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ، فَإِنَّهُ أَتَقَدَّرْنَا بِهِ
مِنَ الْهَلَكَةِ. وَجَعَلَنَا فِي خَيْرِ أُمَّةٍ
أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ دَائِنِينَ بِدِينِهِ الَّذِي
ارْتَضَى وَاصْطَفَى بِهِ مَلَائِكَتَهُ وَمَنْ
أَنعَمَ عَلَيْهِ مِنْ خَلْقِهِ.

فَلَمْ تُنْسَ بِنَا نِعْمَةً ظَهَرَتْ وَلَا بَطَلَتْ، نَلْنَا
بِهَا حَقًّا فِي دِينٍ وَدُنْيَا، أَوْ دَفَعْنَا بِهَا عَنَّا
مَكْرُوهًا فِيهِمَا، وَفِي وَاحِدٍ مِنْهُمَا، إِلَّا
وَمُحَمَّدٌ ﷺ سَبَبُهَا، الْقَائِدُ إِلَى خَيْرِهَا،
وَالْهَادِي إِلَى أَرْضِهَا، الدَّائِمُ عَنِ الْهَلَكَةِ
وَمَوَارِدُ السُّوءِ فِي خِلَافِ الرُّشْدِ، الْمُنْبِئُ
لِلْأَسْبَابِ الَّتِي تُورِدُ الْهَلَكَةَ، الْقَائِمُ
بِالنَّصِيحَةِ فِي الْإِزْشَادِ وَالْإِنْذَارِ فِيهَا.

فَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
كَمَا صَلَّى عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ،
إِنَّهُ حَمِيدٌ مُجِيدٌ.

40. وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ كِتَابَهُ فَقَالَ تَعَالَى:
﴿وَلَقَدْ لَكُنَّا بِكَ عَزِيزٌ ۝ لَا يَأْتِيهِ الْبُطْلُ مِنْ
بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۚ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ مُجِيدٍ
۝﴾ [فُصِّلَتْ: 41-42]. فَتَقَلَّبُ مِنْ الْكُفْرِ

[1] De *ṣalāh* van de dienaar over iemand is het vragen aan Allāh om diegene te prijzen bij de hogere verzameling (de engelen). En de *ṣalāh* van Allāh over iemand is dat Hij hem prijst bij de hogere verzameling.

[2] D.w.z. de religie en het wereldse.

[3] Sūrat Fuṣṣilat 41:41-42.

wat Hij toegestaan heeft, als gunst van verruiming aan Zijn schepping, en wat Hij verboden heeft, omdat Hij beter weet wat hun aandeel in goedheid zal zijn in het hiernamaals en het wereldse als ze zich ervan weerhouden.

Hij testte hun gehoorzaamheid door hen op te roepen tot aanbidding van Hem middels uitspraken, daden en onthouding van de verboden zaken die Hij van hen afgehouden heeft.^[1] En Hij beloonde hen voor hun gehoorzaamheid met een eeuwig verblijf in Zijn Paradijs en ontkoming aan Zijn Wraak, waarmee Zijn gunst aan hen geweldig was.

وَالْعَمَى إِلَى الصَّيَاءِ وَالْهُدَى، وَبَيَّنَّ فِيهِ مَا أَحَلَّ: مَنَا بِالتَّوَسُّعَةِ عَلَى خَلْقِهِ، وَمَا حَرَّمَ: لِمَا هُوَ أَعْلَمُ بِهِ مِنْ حَظِّهِمْ فِي الْكَفِّ عَنْهُ فِي الْآخِرَةِ وَالْأُولَى.

وَابْتَلَى طَاعَتَهُمْ بِأَنْ تَعْبُدَهُمْ يَقُولُ وَعَمَلٍ وَإِسْكَالٍ عَنْ تَحَارِمِ حَاثِمُوهَا، وَأَتَابَهُمْ عَلَى طَاعَتِهِ مِنَ الْخُلُودِ فِي جَنَّتِهِ، وَالنَّجَاةِ مِنْ نِقْمَتِهِ مَا عَظُمَتْ بِهِ نِعْمَتُهُ - جَلَّ شَأْنُهُ -.

[1] Al-'Imām Ibn Abī Ḥātim (327 NH) zei in zijn werk *Ādāb ash-Shāfi'īyy* (p. 191): "Mijn vader (al-'Imām Abū Ḥātim [277 NH]) leverde over aan mij, hij zei: Ik hoorde Ḥarmalah ibn Yahyā (student van ash-Shāfi'īyy; 234 NH) zeggen: 'Ḥaḥḥ al-Fard (een bekende innovator) en Miṣlāq al-'Ibāḍiyy (een bekende innovator van de Ibāḍiyyah-sekte) kwamen samen bij ash-Shāfi'īyy in het huis van al-Jarawiyy, in Egypte. De twee mannen begonnen met elkaar te discussiëren over al-'Imān (het geloof). Miṣlāq gaf zijn argumenten voor de toename en de afname (van al-'Imān) en Ḥaḥḥ al-Fard gaf zijn argumenten waarom al-'Imān enkel de uitspraak (van het hart en de tong) zou zijn. Ḥaḥḥ al-Fard kreeg de overhand over Miṣlāq en was sterker in het debat, terwijl Miṣlāq afzwakte, waarop ash-Shāfi'īyy boos werd, de zaak overnam en het standpunt verdedigde dat al-'Imān bestaat uit uitspraken (van het hart en de tong) en daden en dat het kan toenemen en kan afnemen. Hierop vernietigde hij Ḥaḥḥ al-Fard en liet hij niets van hem over.'" Dr. al-'Aqīl zei in *Manhaj al-'Imām ash-Shāfi'īyy fi Ithbāt al-'Aqīdah* (p. 159): "De keten is authentiek (*ṣahīḥ*)." Al-'Imām Ibn Taymiyyah voerde het als bewijs aan in zijn werk *al-'Imān* (p. 241).

Al-'Imām al-Lālakā'īyy (418 NH) zei in zijn werk *Sharḥ Uṣūl al-I'tiqād* (1593): "Ash-Shāfi'īyy zei in zijn boek *al-'Umm*, in 'Hoofdstuk: De intentie in het gebed', het volgende: 'Het gebed is enkel geldig met een intentie en als bewijs hiervoor vermelden we de overlevering van 'Umar ibn al-Khaṭṭāb dat de Profeet ﷺ zei: 'Daden zijn slechts naar gelang de intenties.' Vervolgens zei ash-Shāfi'īyy: 'De consensus van de metgezellen, de Ṭābi'in, degenen na hen en degenen die wij meemaakten, was dat al-'Imān bestaat uit uitspraken (van het hart en de tong), daden en intentie: geen van deze drie is geldig zonder de rest.'" Ibn Taymiyyah bevestigde de authenticiteit van deze uitspraak in zijn werk *al-'Imān* (p. 315) en tevens in *al-'Imān* (p. 241): "We hebben reeds van ash-Shāfi'īyy vermeld dat hij een consensus overleverde hierover, namelijk zijn uitspraak in *al-'Umm*: 'De consensus van de metgezellen, de Ṭābi'in...'"

Al-'Imām ash-Shāfi'īyy zei in *al-'Umm* (4/289-290): "Als dit in *bilād al-ḥarb* (landen van ongeloof waar geen verbond mee bestaat) is en een man wordt moslim – in wat voor toestand hij daar ook maar moslim wordt – voordat hij gevangengenomen wordt, dan is zijn bloed beschermd vanwege zijn bekering tot de Islam en kan hij niet tot slaaf genomen worden. Hetzelfde geldt wanneer hij het gebed verricht, want het gebed behoort tot al-'Imān (het geloof); dan dient men zich van hem te onthouden."

Elders in *al-'Umm* (2/239) zei al-'Imām ash-Shāfi'īyy: "Het gedenken van Allāh en het uitspreken van de *ṣalāh* (de vraag aan Allāh om de Profeet ﷺ te prijzen) over de Profeet ﷺ is Imān (geloof) in Allāh en aanbidding van Hem waarvoor degene die het uitsprekt beloond wordt, als Allāh het wil."

Abū Nu'aym levert over in *Ḥilyat al-'Awliyā'* (9/114) via al-Jihāziyy, van ar-Rabī' ibn Sulaymān, die zei: "Ik hoorde ash-Shāfi'īyy ❁ zeggen: 'Al-'Imān (het geloof) bestaat uit uitspraken (van het hart en de tong) en daden. Het kan toenemen en het kan afnemen.' Vervolgens droeg hij dit vers voor (vert.): «En zodat degenen die geloven, in geloof toenemen.» [74:31]

41. Allāh maakte aan hen bekend wat Hij vastgesteld heeft (aan bestraffing) voor degenen die Hem ongehoorzaam zijn, in contrast met hetgeen Hij vastgesteld heeft (aan beloning) voor degenen die Hem gehoorzaam zijn.^[1]

41. وَأَعْلَمَهُمْ مَا أَوْجَبَ عَلَى أَهْلِ مَعْصِيَتِهِ
مِنْ خِلَافٍ مَا أَوْجَبَ لِأَهْلِ طَاعَتِهِ.

[1] Al-ʿImām al-Lālakāʿiyy (418 NH) ﷺ leverde over in zijn werk *Sharḥ Uṣūl al-ʾItiqād* (762), van al-ʿImām al-Muzaniyy ﷺ (student van ash-Shāfiʿiyy), hij zei: “Ik hoorde ash-Shāfiʿiyy over Zijn Uitspraak (vert.): ﴿Nee! Voorwaar, zij zullen op die Dag zeker van hun Heer worden afgeschermd. {15}﴾ [83:15] het volgende zeggen: ‘Dit bevat een bewijs dat Zijn geliefden (d.w.z. de gelovigen) hun Heer zullen zien op de Dag der Opstanding.’”

Al-ʿImām Ibn al-Qayyim voerde deze overlevering als bewijs aan in *Ḥādī al-ʾArwāḥ* (2/616), waar hij zei: “Dit argument werd aangehaald door ash-Shāfiʿiyy zelf en andere Imāms. Aṭ-Ṭabariyy (al-Lālakāʿiyy) en anderen leverden over van al-Muzaniyy dat hij zei: ‘Ik hoorde ash-Shāfiʿiyy zeggen...’” Tevens overgeleverd door al-Bayhaqiyy in *Manāqib ash-Shāfiʿiyy* (1/420).

Ook al-ʿImām Ibn Taymiyyah voerde deze uitspraak van al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy aan in *Majmūʿ al-Fatāwā* (6/499): “Wat overgeleverd is van de vroege geleerden, is het volgen van de letterlijke betekenis van Zijn Uitspraak ﷺ (vert.): ﴿Nee! Voorwaar, zij zullen op die Dag zeker van hun Heer worden afgeschermd. {15}﴾ [83:15] [...] Er is overgeleverd van al-Muzaniyy, hij zei: Ik hoorde Ibn Abī Haram zeggen: Ash-Shāfiʿiyy zei: ‘In het Boek van Allāh: ﴿Nee! Voorwaar, zij zullen op die Dag zeker van hun Heer worden afgeschermd. {15}﴾ [83:15] Dit is een bewijs dat Zijn geliefden (d.w.z. de gelovigen) Hem zullen zien met Zijn beschrijving.’” Einde citaat van Ibn Taymiyyah.

Al-ʿImām al-Lālakāʿiyy leverde tevens over in *Sharḥ Uṣūl al-ʾItiqād* (829) van ar-Rabīʿ ibn Sulaymān (student van ash-Shāfiʿiyy), hij zei: “Ik was bij Muḥammad ibn Idrīs ash-Shāfiʿiyy toen er een blad tot hem kwam uit aṣ-Ṣaʿīd (een plaats), waarop stond: ‘Wat zeg je over de Uitspraak van Allāh ﷺ (vert.): ﴿Nee! Voorwaar, zij zullen op die Dag zeker van hun Heer worden afgeschermd. {15}﴾ [83:15]’ Ash-Shāfiʿiyy zei: ‘Wanneer het zo is dat deze mensen (i.e. de ongelovigen) afgeschermd worden vanwege Zijn Woede, dan is dat een bewijs dat andere mensen (d.w.z. de gelovigen) Hem zullen zien vanwege Zijn Tvredeheid.’ Ik zei: ‘O Abū ʿAbdillāh, neem je dit als standpunt?’ Hij zei: ‘Jazeker, en dit is wat ik als religie belijd. Als Muḥammad ibn Idrīs niet zeker zou weten dat hij Allāh zou zien (als hij het Paradijs zou binnengaan), dan had hij Allāh niet aanbeden.’”

Ook deze laatste overlevering voerde al-ʿImām Ibn al-Qayyim als bewijs aan in zijn werk *Ḥādī al-ʾArwāḥ* (6/616-617), waar hij vermeldde dat de welbekende ḥadīthgeleerde al-Ḥakīm (405 NH) het overleverde van de bekende geleerde al-ʾAṣamm (346 NH), van ar-Rabīʿ ibn Sulaymān. De authenticiteit spreekt dus voor zich. Nuʿmān al-Watar in zijn onderzoekswerk *ʿAqīdat al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy* (p. 26): “De keten is authentiek (*ṣaḥīḥ*).”

Ibn Kathīr (774 NH) – de bekende tafsirgeleerde en Shāfiʿiyy wetsgeleerde – haalde deze bewijsvoering van al-ʿImām ash-Shāfiʿiyy aan in zijn *Tafsīr al-Qurʾān al-ʿAẓīm* (8/351), waar hij zei: “Al-ʿImām Abū ʿAbdillāh ash-Shāfiʿiyy zei: ‘Dit vers is een bewijs dat de gelovigen Hem ﷺ zullen zien op die Dag.’ Deze uitspraak van ash-Shāfiʿiyy is uitmuntend. Het is een bewijsvoering middels *al-mafḥūm* (hetgeen begrepen wordt uit een vers, maar er niet letterlijk staat), net zoals de *manṭūq* (wat er letterlijk staat) van de volgende verzen erop duidt: ﴿Op die Dag zullen (sommige) gezichten stralen. {22} Naar hun Heer zullen zij kijken. {23}﴾ [75:22-23], en net zoals de authentieke *mutawātir* (massaal overgeleverd in iedere fase van de keten) overleveringen hierop duiden, namelijk dat de gelovigen hun Heer ﷺ zullen zien in het hiernamaals en dat deze bezichtiging met de ogen zal zijn, op de stavlakte van de Opstanding en in de luxe tuinen van het Paradijs.”

42. Hij vermaande hen door hen te berichten over degenen die voor hen waren: volkeren die meer rijkdommen en kinderen hadden, langer leefden en prijzenswaardigere invloeden achterlieten, en die genoten hadden van hun aandeel van hun wereldse leven, waarna Hij hen – bij de neerdaling van Zijn Bepaling – de dood liet proeven voordat ze gehoopt hadden en Zijn Bestrafing hen trof bij de beëindiging van hun levenstermijn.

Deze [vermaning] is zodat ze er lering uit trekken voor de toekomst, ze de werkelijkheid van de Verduidelijking^[1] zullen begrijpen, ze wakker worden voordat de onachtzaamheid vastgeroest raakt en ze handelen voordat de tijd op is, namelijk wanneer de zondaar geen geldig excuus zal hebben en er geen losgeld geaccepteerd zal worden: ﴿Op de Dag waarop iedere ziel zal aantreffen wat zij aan goeds heeft gedaan. En wat zij aan slechts heeft gedaan, daarvan wenst zij dat er tussen haar en deze (i.e. het slechte) een grote afstand zal zijn.﴾^[2]

42. وَوَعَّظَهُمْ بِالْإِخْبَارِ عَمَّنْ كَانَ قَبْلَهُمْ
مِمَّنْ كَانَ أَكْثَرُ مِنْهُمْ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا،
وَأَطْوَلَ أَعْمَارًا، وَأَحَدَ آثَارًا، فَاسْتَمْتَعُوا
بِخَلَاقِهِمْ حَيَاةَ دُنْيَاهُمْ فَأَذَاقَهُمْ عَذَابَ نَزْوِلِ
قَضَائِهِ مَنَائِمَهُمْ دُونَ أَمَالِهِمْ وَنَزَلَتْ بِهِمْ
عُقُوبَتُهُ عِنْدَ انْقِضَاءِ أَجَالِهِمْ، لِيُعْتَرُوا فِي
أَنْفِ الْأَوَانِ وَيَتَفَهَّمُوا بِحِلْيَةِ النَّبِيَّانِ
وَيَنْتَبِهُوا قَبْلَ رَيْنِ الْغَفْلَةِ وَيَعْمَلُوا قَبْلَ
انْقِطَاعِ الْمُدَّةِ: حِينَ لَا يُغَيَّبُ مُذْنِبٌ وَلَا
تُؤْخَذُ فِدْيَةٌ، وَ﴿تَجِدُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ
مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ
بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا﴾ [آلِ عِمْرَانَ: 30].

43. Alles wat Allāh dus neergezonden heeft in Zijn Boek,^[3] is een genade en een bewijs: wie het weet, weet het, en wie er onwetend over is, is er onwetend over. Wie er onwetend over is, heeft geen kennis, en wie het wel weet, is niet onwetend.

43. فَكُلُّ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ - جَلَّ ثَنَاهُ - فِي
كِتَابِهِ: رَحْمَةٌ وَحُجَّةٌ، عَلِمَهُ مَنْ عَلِمَهُ
وَجَهَلَهُ مَنْ جَهَلَهُ. لَا يَعْلَمُ مَنْ جَهَلَهُ، وَلَا
يَجْهَلُ مَنْ عَلِمَهُ.

[1] D.w.z. de Qur'ān.

[2] Sūrat Āl 'Imrān 3:30.

[3] Al-'Imām al-Lālakā'iyy (418 NH) leverde over in zijn werk Sharḥ Uṣūl al-I'tiqād (389) met zijn keten van ar-Rabī' ibn Sulaymān (student van ash-Shāfi'iyy), die zei: "Ik ging naar ash-Shāfi'iyy toe en kwam er tegelijkertijd aan toen Ḥaḥḥ al-Fard (een bekende innovator) net bij hem naar buiten kwam en zei: 'Bij Allāh, ash-Shāfi'iyy had bijna mijn nek geslagen.' Ik ging naar binnen, waarop Ismā'il – een man die ar-Rabī' noemde – tegen mij zei: 'Ḥaḥḥ al-Fard ging in debat met ash-Shāfi'iyy en ging zo ver dat hij zei dat de Qur'ān geschapen is, waarop ash-Shāfi'iyy tegen hem zei: 'Je bent ongelovig geworden in Allāh, de Geweldige.' En ash-Shāfi'iyy was gewend om hem niet Ḥaḥḥ al-Fard (de unieke) te noemen, maar Ḥaḥḥ al-Munfarid (de eenling)."

Al-'Imām al-Lālakā'iyy leverde tevens over in Sharḥ Uṣūl al-I'tiqād (390) met zijn keten van ar-Rabī' ibn Sulaymān, die zei: "Ik hoorde Abū Shu'ayb (een student van ash-Shāfi'iyy) zeggen: 'Ik was bij ash-Shāfi'iyy terwijl Ḥaḥḥ al-Fard hem vragen aan het stellen was. Ash-Shāfi'iyy voerde argumenten aan om te bewijzen dat de Qur'ān de Spraak van Allāh is en niet geschapen is, en hij verklaarde Ḥaḥḥ al-Munfarid tot ongelovig.' Vervolgens kwam ik (i.e. ar-Rabī') hem (i.e. Ḥaḥḥ) tegen en hij zei tegen mij: 'Ash-Shāfi'iyy wilde mij doden.'" Al-'Imām al-Lālakā'iyy levert tevens over in Sharḥ Uṣūl al-I'tiqād (392) van al-Muzaniyy, hij zei: "Het standpunt van ash-Shāfi'iyy is dat de Spraak van Allāh niet geschapen is." →

44. Mensen zijn qua kennis van verschillende gradaties. Hun niveau in kennis is naar gelang hun gradatie in kennis erover.^[1]

44. وَالنَّاسُ فِي الْعِلْمِ طَبَقَاتٌ، مَوَاقِعُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ يَقْدِرُ دَرَجَاتِهِمْ فِي الْعِلْمِ بِهِ.

45. Het is dan ook verplicht voor de studenten van kennis om: zich tot het uiterste in te spannen in het vergaren van een grote hoeveelheid kennis erover,^[2] geduld te hebben met iedere obstakel in het leren ervan, de intentie zuiver voor Allāh te maken in het streven naar het begrijpen van de kennis erin, zowel in de tekst zelf als in hetgeen eruit afgeleid wordt, en zich hoopvol tot Allāh ﷻ te keren in het ontvangen van hulp erin, want goedheid kan enkel behaald worden behalve met Zijn Hulp.

45. فَحَقُّ عَلَى طَلَبَةِ الْعِلْمِ تُلُوغُ عَايَةِ جُهِدِهِمْ فِي الْاِسْتِكْتَارِ مِنْ عِلْمِهِ، وَالصَّبْرُ عَلَى كُلِّ عَارِضٍ دُونَ طَلَبِهِ، وَالْاِخْلَاصُ النَّيَّةَ لِلَّهِ تَعَالَى فِي اِسْتِذْرَاكِ عِلْمِهِ نَصًّا وَاسْتِثْبَاتًا، وَالرَّغْبَةَ إِلَى اللّٰهِ ﷻ فِي الْعَوْنِ إِلَيْهِ، فَإِنَّهُ لَا يُدْرِكُ خَيْرٌ إِلَّا بِعَوْنِهِ.

46. Wie de kennis van de wetten van Allāh ﷻ in Zijn Boek name-lijk begrijpt – zowel de tekst zelf als de bijbehorende bewijsvoeringen – en door Allāh ﷻ geleid wordt naar het spreken en handelen naar hetgeen hij eruit geleerd heeft, die zal de prijs van deugdzzaamheid en excellentie winnen in zijn religie en wereldse leven en ontdaan worden van twijfels; wijsheid zal zijn hart verlichten en hij zal de positie van religieus leiderschap verdienen.

46. فَإِنَّ مَنْ أَذْرَكَ عِلْمَ أَحْكَامِ اللّٰهِ ﷻ فِي كِتَابِهِ نَصًّا وَاسْتِذْلَالَ، وَوَفَّقَهُ اللّٰهُ ﷻ لِلْقَوْلِ وَالْعَمَلِ بِمَا عِلِمَ مِنْهُ: فَازَ بِالْفَضِيلَةِ فِي دِينِهِ وَدُنْيَاهُ، وَانْتَشَتَ عَنْهُ الرَّيْبُ، وَتَوَرَّتْ فِي قَلْبِهِ الْحِكْمَةُ، وَاسْتَوْجَبَ فِي الدِّينِ مَوْضِعَ الْإِمَامَةِ.

Al-'Imām al-'Ājurriyy (360 NH) leverde het tevens over in zijn werk ash-Sharī'ah (211), hij zei: "Al-Ḥasan ibn 'Alīyy al-Jaṣṣāṣ leverde over aan ons, hij zei: 'Ar-Rabī' ibn Sulaymān (student van ash-Shāfi'īyy) leverde over aan ons, hij zei: 'Ik hoorde ash-Shāfi'īyy zeggen' – en hij noemde de Qur'ān en wat Ḥaḥṣ al-Fard erover zei – 'En ash-Shāfi'īyy was gewend om hem Ḥaḥṣ al-Munfarid te noemen. Hij ging met hem in debat in aanwezigheid van een gouverneur in Egypte [...]'” Vervolgens vertelde ar-Rabī' het verhaal, waarna de overlevering verdergaat: "Ar-Rabī' zei: 'Ik hoorde ash-Shāfi'īyy zeggen: 'De Qur'ān is de Spraak van Allāh en het is niet geschapen. Wie zegt dat het geschapen is, is een ongelovige.'” De redacteur dr. ad-Dumayjiyy zei in zijn redactie van ash-Sharī'ah (2/508, nr. 176): "De keten is authentiek (*ṣaḥīḥ*). Tevens overgeleverd door Ibn Abi Ḥātim in Ādāb ash-Shāfi'īyy wa Manāqibuh (p. 194)."

Al-'Imām Ibn Taymiyyah zei over deze gebeurtenis in Majmū' al-Fatāwā (12/506): "De uitspraken van deze Imāms en hun volgelingen hierover zijn talrijk en welbekend. Sterker nog, het is zelfs bekend geworden van de Imāms van de Salaf dat ze degene tot ongelovig verklaren die zegt dat de Qur'ān geschapen is, en dat deze Imāms zeggen dat hij tot berouw opgeroepen dient te worden, en als hij geen berouw toont, dient hij gedood te worden, zoals dit overgeleverd is van Mālik ibn Anas en anderen. Daarom was het zo dat toen ash-Shāfi'īyy zei tegen Ḥaḥṣ al-Fard – een van de metgezellen van Ḍirār ibn 'Amr (een kopstuk van de Mu'tazilah); hij zei dat de Qur'ān geschapen is –, toen Ḥaḥṣ in debat ging met ash-Shāfi'īyy en hij tegen hem zei: 'De Qur'ān is geschapen', toen zei ash-Shāfi'īyy tegen hem: 'Je bent ongelovig geworden in Allāh, de Geweldige.' [...] Dit werd overgeleverd door al-'Imām Ibn Abi Ḥātim (327 NH) in ar-Radd 'alā'l-Jahmiyyah." Vervolgens vermeldde Ibn Taymiyyah het verhaal.

[1] D.w.z. over de Qur'ān.

[2] D.w.z. over de Qur'ān.

47. We vragen Allāh – Die ons gunsten schenkt voordat we het verdienen en deze voor ons laat voortduren terwijl we tekortschieten in het uitvoeren van hetgeen Hij als daad van dankbaarheid voor [deze gunsten] verplicht gesteld heeft, Hij Die ons heeft geplaatst in de beste gemeenschap die voortgebracht werd voor de mensen – om ons begrip te schenken van Zijn Boek en vervolgens van de Sunnah van Zijn Profeet ﷺ, en uitspraken en daden waarmee Zijn Recht (over ons) vervuld wordt en waarmee de vermeerdering^[1] voor ons vastgelegd wordt.

47. فَسَأَلَ اللَّهُ الْمُتَبَدِّلَ لَنَا بِنِعْمِهِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا، الْمُؤَدِّمَهَا عَلَيْنَا مَعَ تَقْصِيرِنَا فِي الْإِتْيَانِ عَلَى مَا أُوجِبَ بِهِ مِنْ شُكْرِهَا، الْجَاعِلَنَا فِي خَيْرِ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ: أَنْ يَرْزُقَنَا فَهَمًّا فِي كِتَابِهِ ثُمَّ سُنَّةَ نَبِيِّهِ ﷺ، وَقَوْلًا وَعَمَلًا يُؤَدِّي بِهِ عَنَّا حَقَّهُ، وَيُوجِبُ لَنَا نَافِلَةً مَزِيدًا.

48. Niemand van de aanhangers van de religie van Allāh ﷻ overkomt een ramp, behalve dat het Boek van Allāh het bewijs bevat dat duidt op het pad van leiding daarin.^[2]

48. قَالَ الشَّافِعِيُّ ﷺ: فَلَيْسَتْ تَزُلُ بِأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ دِينِ اللَّهِ ﷻ نَارَةٌ إِلَّا وَفِي كِتَابِ اللَّهِ - جَلَّ ثَنَاهُ - الدَّلِيلُ عَلَى سَبِيلِ الْهُدَى فِيهَا.

[1] Allāh zei (vert.): «En toen jullie Heer bekend maakte: “Als jullie dankbaar zijn, dan zal Ik jullie zeker meer geven. En als jullie ondankbaar zijn: voorwaar, Mijn Bestrafing is zeker hard.” {7}» [14:7].

[2] Al-'Imām ash-Shāfi'yy zei in al-'Umm (7/316): “De waarheid bevindt zich in datgene wat Allāh en Zijn Boodschapper hebben opgedragen om te volgen, of datgene waar Allāh en Zijn Boodschapper naar hebben verwezen, zowel datgene wat letterlijk in de tekst staat of wat er met bewijs uit afgeleid wordt.”

Verderop in ar-Risālah (102) zegt al-'Imām ash-Shāfi'yy: “Eenieder die de verplichtingen van Allāh in Zijn Boek aanneemt, zal de Sunan (mv. van Sunnah) van de Boodschapper van Allāh (ﷺ) aannemen vanwege de verplichting van Allāh aan Zijn schepping om Zijn Boodschapper te gehoorzamen en zich neer te leggen bij zijn oordeel. Wie iets aanneemt van de Boodschapper van Allāh (ﷺ), heeft dus in feite van Allāh aangenomen, want Allāh heeft het verplicht gesteld om hem (ﷺ) te gehoorzamen.”

In o.a. Sharaf Aṣḥāb al-Ḥadīth (155) van al-Khaṭīb al-Baghdādiyy en Jāmi' Bayān al-'Ilm (6/941) van Ibn 'Abd al-Barr is de bekende uitspraak overgeleverd waarin al-'Imām ash-Shāfi'yy (204 NH) zei: “Mijn oordeel over de aanhangers van *al-kalām* (theologische redenering op basis van Griekse filosofie) is dat ze geslagen dienen te worden met palmtakken en op een kameel geplaatst moeten worden, waarna men hen laat rondgaan onder de clans en de stammen terwijl er over hen omgeroepen wordt: dit is de straf voor degene die het Boek en de Sunnah verlaat en grijpt naar *al-kalām*.” De redacteur van Sharaf Aṣḥāb al-Ḥadīth, 'Amr 'Abd al-Mun'im Salīm, zei in de voetnoot (155): “Authentiek (*ṣaḥīḥ*).”

Al-'Imām Ibn Taymiyyah voerde de uitspraak van ash-Shāfi'yy als bewijs aan in Majmū' al-Fatāwā (5/119): “Degene die hen goed kent en inzicht heeft met betrekking tot hen, weet dat ze vanuit een bepaald opzicht datgene verdienen wat ash-Shāfi'yy zei: ‘Mijn oordeel over de aanhangers van *al-kalām* [...]’ Adh-Dhahabiyy vermeldde het in Siyar A'lām an-Nubalā' (8/245) en zei vervolgens: “Dit is wellicht zelfs *mutawātir* (massaal overgeleverd in iedere fase van de keten, waardoor het authentiek is) van de Imām.”

Deze uitspraken tonen aan dat ash-Shāfi'yy zich ver bevond van de methodiek van de aanhangers van *al-kalām*, zoals de Jahmiyyah en de Mu'tazilah, evenals de latere Ashā'irah en Māturi'diyyah, die *al-kalām* als basis nemen in het vaststellen van de geloofsleer over Allāh. Al-'Imām Ibn Abī Ḥātim (327 NH) zei in zijn werk Manāqib ash-Shāfi'yy (p. 225): “Yūnus ibn 'Abd al-'A'lā (student van ash-Shāfi'yy) vertelde ons een andere keer: ‘Ash-Shāfi'yy zei: ‘Allāh weet, o Abū Mūsā, dat ik zaken van de aanhangers van *al-kalām* heb gelezen, waarvan ik nooit dacht dat het voor zou komen. Voorwaar, dat een persoon beproefd wordt met iedere zonde die Allāh verboden heeft – met uitzondering van het toekennen van deelgenoten aan Allāh – is beter voor hem dan dat hij zich bezighoudt met *al-kalām*.’”

49. Allāh ﷻ zei: ﴿Alif-Lām-Rā. (Dit is) een Boek dat Wij aan jou (o Profeet) hebben neergezonden, opdat je de mensen van de duisternis naar het licht zult voeren, met de toestemming van hun Heer, naar het pad van de Almachtige, de Lofwaardige. {1}﴾^[1]

49. قَالَ اللَّهُ ﷻ: ﴿أَلِفْ لَامِ رَاءِ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾ [إِبْرَاهِيمَ: 1].

50. En Hij zei: ﴿En Wij hebben aan jou (o Profeet) de Vermaning neergezonden, om aan de mensen te verduidelijken wat er aan hen is neergezonden en opdat ze zullen nadenken. {44}﴾^[2]

50. وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾ [النَّحْل: 44].

51. Ook zei Hij: ﴿En Wij hebben aan jou het Boek neergezonden als verduidelijking voor alle zaken en als leiding, genade en verheugende tijding voor de moslims. {89}﴾^[3]

51. وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَوَهَبْنَا لَكَ الْكِتَابَ تَبَيِّنًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾ [النَّحْل: 89].

52. En Hij zei: ﴿En zo openbaarden Wij aan jou een inspiratie^[4] op Ons Bevel. Je wist niet wat het Boek inhield, noch het geloof^[5], maar Wij hebben het (d.w.z. deze Qur'ān) tot een licht gemaakt waarmee Wij van Onze dienaren leiden wie Wij willen. En voorwaar, jij (o Profeet) leidt zeker naar een recht pad. {52}﴾^[6] ■

52. وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِمَّنْ آمَرْنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا تَهْدِي بِهِ. مَن نَّشَاءُ مِن عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾ [الشُّورَى: 52].

[1] Sūrat Ibrāhīm 14:1.

[2] Sūrat an-Naḥl 16:44.

[3] Sūrat an-Naḥl 16:89.

[4] Aṭ-Ṭabariyy zei in zijn Tafsīr (bij vers 42:52): “Met Zijn Uitspraak (vert.): ﴿En zo openbaarden Wij aan jou een inspiratie op Ons Bevel.﴾ bedoelt Allāh: ‘En net zoals Wij aan alle andere Boodschappers openbaring neerzonden, zo openbaren Wij aan jou, o Muḥammad, deze Qur’ān.’ ﴿een inspiratie op Ons Bevel﴾: een openbaring en genade op Ons Bevel.”

[5] Ibn Kathīr zei in Tafsīr al-Qur’ān al-‘Azīm (bij vers 42:52): “D.w.z. (het geloof) volgens de gedetailleerde uiteenzetting die voor jou in de Qur’ān voorgeschreven is.” De Profeet ﷺ was al moslim vóór de openbaring. Ibn Rajab zei in Laṭā’if al-Ma’ārif (p. 163): “Al-’Imām Aḥmad haalde deze overlevering van al-’Irbād ibn Sāriyah (Musnad Aḥmad [17150]) aan ter bewijsovervoering dat de Profeet ﷺ zich altijd al op *at-tawḥīd* bevond. [...] Ḥanbal (student van Aḥmad) zei: Ik zei tegen Abū ‘Abdillāh (Aḥmad): ‘Hoe zit het met iemand die beweert dat de Profeet ﷺ zich op de religie van zijn volk bevond voordat hij gezonden werd als profeet?’ Hij zei: ‘Dit is een slechte uitspraak. Men dient op te passen voor de uitspraken van degene die dit zegt en niet met hem te zitten.’”

[6] Sūrat ash-Shūrā 42:52.

Verhandelingen in 'De Geloofsleer van Ahl as-Sunnah: Een selectie authentieke verhandelingen van de Salaf & de klassieke Imams (tot 400 NH)':

1. *De Geloofsleer van Sufyān ath-Thawriyy*, door al-'Imām Sufyān ath-Thawriyy (161 NH).
2. *Een Korte Geloofsleer van al-'Imām Mālik*, door al-'Imām Mālik ibn Anas (179 NH).
3. *De Inleiding van ar-Risālah*, door al-'Imām ash-Shāfi'yy (204 NH).
4. *De Fundamenten van de Sunnah*, door al-'Imām al-Ḥumaydiyy (219 NH).
5. *De Geloofsleer van Qutaybah ibn Sa'īd*, door al-'Imām Qutaybah ibn Sa'īd (240 NH).
6. *De Fundamenten van de Sunnah*, door al-'Imām Aḥmad ibn Ḥanbal (241 NH).
7. *De Geloofsleer van al-Bukhāriyy*, door al-'Imām al-Bukhāriyy (256 NH).
8. *De Uitleg van de Sunnah*, door al-'Imām al-Muzaniyy (264 NH).
9. *Het Fundament van de Sunnah & de Geloofsleer van de Religie (De Geloofsleer van ar-Rāziyyayn)*, door al-'Imām Abū Zur'ah ar-Rāziyy (264 NH) & al-'Imām Abū Ḥātim ar-Rāziyy (277 NH).
10. *De Geloofsleer van Ḥarb al-Kirmāniyy (Het Standpunt in de Geloofsleer)*, door al-'Imām Ḥarb ibn Ismā'īl al-Kirmāniyy (280 NH).
11. *De Duidelijke Sunnah*, door al-'Imām Ibn Jarīr at-Ṭabariyy (310 NH).
12. *Het Ḥā'iyyah-gedicht over de Sunnah*, door al-'Imām Ibn Abī Dāwūd (316 NH).
13. *De Uitleg van de Sunnah*, door al-'Imām al-Barbahāriyy (329 NH).
14. *De Inleiding van al-Jāmi'* (*De Geloofsleer van Mālik*), door al-'Imām Ibn Abī Zayd al-Qayrawāniyy al-Mālikiyy (386 NH).
15. *De Inleiding van ar-Risālah*, door al-'Imām Ibn Abī Zayd al-Qayrawāniyy al-Mālikiyy (386 NH).

Appendix:

16. *Al-'Aqidah al-Wāsiṭiyyah (De Wāsiṭische Geloofsleer)*, door al-'Imām Ibn Taymiyyah (728 NH).
17. *De Geloofsleer van Ibn 'Abd al-Wahhāb (De brief aan de inwoners van al-Qaṣīm)*, door al-'Imām Muḥammad ibn 'Abd al-Wahhāb (1206 NH).